

Delningsekonomi för hållbar stadsutveckling-

En studie som undersöker förutsättningarna
för lönsam delning

HANNA BENGTTSSON 2019

MVEM30 EXAMENSARBETE FÖR MASTEREXAMEN 30 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Delningsekonomi för hållbar stadsutveckling-

En studie som undersöker förutsättningarna för lönsam
delning

Hanna Bengtsson

2019

LUNDS
UNIVERSITET

Hanna Bengtsson

MVEM30 Examensarbete för masterexamen 30 hp, Lunds universitet

Intern handledare: Carl Dalhammar, Internationella miljöinstitutet, Lunds universitet

Extern handledare: Matilda Jarbin, Godsinslösen Nordic AB

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning

Lunds universitet

Lund 2019

Abstract

Society intends to become more sustainable and in the work towards becoming more sustainable, circular models have a contributing role in the transition. Combining sustainable consumption with the sharing economy concept could help to tackle challenges such as: the growing amount of waste and climate change by reducing the extractions of resources and regenerated materials within the economic system. When implementing prerequisites for a sustainable lifestyle, sharing economy is often mentioned. In order to apply the concept of sharing economy in a community, the right investments and infrastructure need to be in place.

Given the information above the objectives with this study were:

1. To analyze existing prerequisites in a building project for a new neighborhood in Sege Park, Malmö.
2. Identify important factors which could enable a commercialized center that offers functions related to the concept of sharing economy.

The upcoming neighborhood in Sege Park, Malmö, will be built with the ambition to enable high welfare with low consumption of finite resources at reasonable costs through circular economy and sharing economy. The aim of this study is to investigate what a sharing center should contain to be profitable by identifying the barriers and opportunities for the implementation in Sege Park, Malmö. The data was collected primarily through interviews with building constructors within the Sege Park project and with performers within the circular model. The result demonstrates several factors that affect the prerequisites for implementing profitable functions of sharing economy. For example, the importance of an investment- and business plan that enables fast establishment in order to become commercialized and solid partnership with involved organizations. Furthermore, the result indicates the significance of a driven project leader with adequate experience regarding circular business models and project execution. However, the result also showed several difficulties in how to finance the sharing center. This is due to rental agreements, lack of knowledge among involved parties and complications regarding how to make sharing economy profitable.

Innehållsförteckning

Abstract	3
Innehållsförteckning	4
Begreppsförklaring	6
1. Inledning	9
1.1 <i>Problemdefinition</i>	9
1.2 <i>Syfte och frågeställningar</i>	11
1.3 <i>Avgränsningar</i>	12
1.4 <i>Projektbeskrivning Sege Park</i>	13
1.4.1 <i>Delningsekonomi i Sege Parks nya bostadsområde</i>	13
1.4.2 <i>Delningsverksamhet i Byggnad 14</i>	16
1.4.3 <i>Godsinlösen Nordic AB (GIAB)</i>	16
2. Metod	17
2.1 <i>Genomförande</i>	17
2.2 <i>Definition</i>	18
2.2.1 <i>Val av respondenter</i>	18
2.3 <i>Metod</i>	19
2.3.1 <i>Litteraturöversikt</i>	19
2.3.2 <i>Semistrukturerade intervjuer med byggherrar</i>	20
2.3.3 <i>Semistrukturerade intervjuer med delningsverksamheter</i>	20
2.4 <i>Resultat</i>	21
2.4.1 <i>Tematisering och kodning av material</i>	22
2.5 <i>Diskussion</i>	22
2.6 <i>Slutsats</i>	22
2.7 <i>Kritisk reflektion av metodval</i>	23

3. Resultat	24
3.1 <i>Litteraturöversikt</i>	24
3.1.1 Cirkulär ekonomi	24
3.1.2 Delningsekonomi	26
3.1.3 Förhållandet mellan cirkulär ekonomi och delningsekonomi	28
3.1.4 Städernas roll för en cirkulär omställning	30
3.1.5 Förutsättningar för en delningsekonomisk verksamhet	31
3.2 <i>Intervjuresultatet: Delningsverksamheterna</i>	32
3.2.1 Hur beskrivs inställningen till CE och DE?	33
3.2.2 Vad är lönsamt i en delningsverksamhet?	35
3.2.3 Vilka förutsättningar är viktiga för att en delningsverksamhet ska bli välfungerande och vad uppges vara barriärerna?	36
3.3 <i>Intervjuresultat: Byggherrar</i>	41
3.3.1 Hur beskrivs byggherrarnas attityd till DE?	41
3.3.2 Vad definieras som viktiga förutsättningar för att implementera DE?	43
3.3.3 Vad uppges som barriärer för att implementera DE?	46
3.3.4 Vad är inställningen till Byggnad 14?	49
3.3.5 Vem förväntas utgöra målgruppen?	49
4. Diskussion	51
4.1 <i>Viktiga förutsättningar</i>	51
4.2 <i>Vad möjliggör lönsam delning?</i>	54
5. Slutsats	56
5.1 <i>Vidare forskning</i>	57
5.2 <i>Samhälleliga och etiska överväganden</i>	58
Tack	59
Referenser	60
Bilaga 1	64
Bilaga 2	66

Begreppsförklaring

Avfallshierarkin:	Är en prioriteringsordning över olika metoder för hur avfall ska behandlas. Ordningen innefattar fem steg, där steg ett är det högst prioriterat. Stegen är följande: 1) förebygga och minimera mängden avfall, 2) förbereda för att återanvända så mycket material som det går, 3) återvinna material som inte går att återanvända, 4) energiåtervinna det avfall som inte går att materialåtervinna, 5) deponera det avfall som inte kan användas som resurs (Avfallsdirektivet, 2008, artikel 4 och 5).
Cirkulärt kretslopp:	Beskriver materialflödet i en cirkulär ekonomi. Istället för att material eller produkter från en tillverkningsprocess eller i en användarprocess blir till avfall och förkastas hanteras det istället som en resurs till en annan tillverkningsprocess eller används av någon annan (EMF, 2015).
Cirkulära produkter:	Produkter som är designade och producerade med material som tillåter att de återanvänds, återvinns, återtillverkas och säker avfallshantering, allt för att de ska passa in i ett slutet materiellt kretslopp och därmed inte generera avfall. Begreppet innefattar också de produkter som är designade för att kunna uppgraderas och repareras (Lewandowski, 2016).
Delningsplattform:	Fysisk eller digitalt forum som kopplar ihop en person som söker en delningsfunktion med utbudet och får tillgång till användningen av tjänsten, produkten eller materialet utan att behöva köpa/äga (SOU 2017:26).
Delningsekonomisk affärsmodell:	Beskriver hur flödet mellan olika intressenter ska fungera för att länka en konsument som sökande efter en tjänst/produkt, med den/det som tillhandahåller den tjänsten/produkten och som erbjuder utlåning/uthyrning (SOU 2017:26).
Delningsfunktioner:	Produkter, tjänster eller material som används gemensamt av flera olika användare genom uthyrning och delning istället för att äga själv (SOU 2017:26).

Downcycling:	Återvinning kan leda till att det blir en väldigt grov uppdelning av material vilket ofta leder till downcycling som innebär att den återvunna produkten blir sämre än originalet (Naturvårdsverket, 2015).
Industriell symbios:	Ett upplägg för samverkan där företag i innovativa samarbeten hittar möjligheter att använda avfall från den ena verksamheten som råmaterial för andra (Chertow, 2000).
Linjär ekonomi:	En produktionsmodell som innebär att vi utvinnet en resurs, förädlar den till en produkt, och sedan slänger den. Det är en envägs struktur som karakteriseras av att flödet har en tydlig början och ett tydligt slut; exempelvis på en soptipp (Lieder & Rashid, 2016).
Markanvisning:	En markanvisning är en överenskommelse mellan kommun och byggherre som ger byggherren ensamrätt att under viss begränsad tid och utifrån givna villkor förhandla med kommunen om överlåtelse eller upplåtelse av en utsedd mark. Marken i ett område blir fördelade efter en markanvisningstävling utifrån byggherrarnas markanvisningsansökan (SFS, 2014:899).
Upcycling:	Ordet upcycling bildades ur de engelska begreppen <i>recycling</i> och <i>up</i> , med betydelsen återvinning och återbruk. Upcycling innebär att skapa något nytt av något gammalt, och på köpet förändra och förbättra tinget i sig. På så vis återanvänds resurserna och tar ett steg upp i det materiella kretsloppet för att kunna återbrukas (Intercon, 2010).
Återbruk:	Innebär att göra nytt av befintligt material. När en produkt/material anses vara förbrukad används den i ett nytt sammanhang där den kan fortsätta användas. Vid återbruk av en produkt används produkten igen, utan ändring av design eller material men vid behov inslag av reparation, restaurering eller sanering (Naturvårdsverket, 2019a).
Återanvända:	Att återanvända produkter eller material innebär att det återigen används i sitt befintliga skick, exempelvis genom att köpa secondhand (Naturvårdsverket, 2019a).
Återvinna:	Innebär processen när en produkt blir demonterad (vid behov) och där materialet tas tillvara för att användas i tillverkningen av energi eller nya produkter. Det återvunna materialet ersätter nyproducerat (Avfallsdirektivet, 2008, bilaga 2).

1. Inledning

Detta avsnitt inleds med att introducera bakgrunden till studien samt klargöra problemets samhälls-, miljö- och hållbarhetsrelevans. Nästkommande avsnitt presenterar syfte, frågeställningar samt avgränsningar, och därefter en beskrivning av stadsutvecklingsprojektet som initierat genomförandet av aktuell studie.

1.1 Problemdefinition

Engagemanget för hållbarhet växer sig allt större, och de senaste åren har medvetenhet gällande samhällsansvar från såväl organisationer och företag som konsumenter växt (Europeiska kommissionen, 2014). Bland annat har FN formulerat en plan fram till 2030 som innefattar 17 globala mål för hållbar utveckling. Målen omfattar mänskliga rättigheter, klimatförändringarna nyttjandet av naturresurser, hållbara affärsverksamheter och samhällsstrukturer (Svenska FN förbundet, u.å.). Målen antogs av världens stats- och regeringschefer år 2015 och har därefter anammats av organisationer, företag och privatpersoner. Trots det kvarstår ett samhälle som präglas av en livsstil som främjar massproduktion, överkonsumtion och växande avfallsberg (Lieder & Rashid, 2016). Samtidigt ökar världsbefolkningen i antal vilket intensifierar exploateringen av jordens naturresurser ytterligare (Rockström, et al., 2009). Det har konstaterats att dagens konsumtionssamhälle gör att resursexploateringen överstiger de planetära gränserna, det vill säga att resurser utvinns fortare än vad jordklotet hinner producera nya resurser. Detta konsumtionssamhälle innefattas i den så kallade *linjära ekonomin*, en utvinningsmodell vars styrka är att, för en billig peng, kunna framställa, använda och slutligen slänga material (se grön markering i Figur 1).

Den linjära modellen har uppkommit till följd av den snabba industriella tillväxten och massproduktionen (Lieder & Rashid, 2016).

Figur 1. Ekonomisk korrelationsmatris som visar resursflöden i en linjär ekonomi. Källa: Egen illustration.

I den nuvarande linjära ekonomin beräknas städer konsumera 60–80% av alla jordens resurser (Williams, 2019). Följaktligen producerar städer 50% av det globala avfallet och genererar 75% av världens växthusgasutsläpp. För att minska städernas klimatpåverkan och möjliggöra en hållbar stadsutveckling krävs hållbara lösningar för hur människor lever och konsumerar. Därför har nya samhällsstrukturer utvecklats för att skapa en mer hållbar och effektiv tillväxt (Europeiska kommissionen, 2010; Ünal, Urbinati, & Chiaroni, 2019). Två koncept som uppmärksammats som steg mot hållbar tillväxt är Cirkulär Ekonomi (CE) och Delningsekonomi (DE) (Europeiska kommissionen 2015; Europeiska kommissionen, 2016; Korhonen, Nuur, Feldmann, & Eshetu Birkie, 2018). CE är ett samlingsbegrepp för ekonomiska modeller där affärsmöjligheterna grundar sig på cirkulära kretslopp istället för linjära processer (EMF, 2015; Naturvårdsverket, 2019b). Det innebär att verksamheter som utgår från CE tar tillvara på material och resurser istället för att hantera det som avfall. CE uppmanar att förlänga produkters livslängd, återanvända, minimera avfall och återvinna så mycket material som möjligt (EMF, 2015). För att möjliggöra omställning till CE är utformandet av nya modeller som skiftar konsumenter och producenter

perspektiv viktiga. DE är en sådan modell och innebär att underutnyttjade immateriella och materiella resurser används gemensamt av flera olika användare genom uthyrning och delning istället för individuellt ägande (SOU 2017:26). Utgångspunkten är att ha tillgång till en funktion istället för ägandet av en produkt. En fördjupad beskrivning av CE och DE hittas i litteraturoversikten, avsnitt 3.1. Aktuell studie berör både CE och DE, dels åtskilt men också kombinerat eftersom de är starkt förknippade med varandra (för illustration se Figur 8).

Behovet av, och komplexiteten med att implementera CE och DE i samhällen, organisationer och företag ligger till grunden för genomförd studie. Genom att analysera ett pågående stadsplaneringsprojekt- som har avsikt att utforma en stadsdel som från början planeras för att DE-funktioner ska vara attraktiva för medborgarna- avser denna studie att ta reda på vilka förutsättningar som måste finnas på plats för att DE-funktioner ska kunna bedrivas kommersiellt. Studien har utgått från ett nybyggnadsprojekt i Sege Park, ett tidigare sjukhusområde i Malmö som numera är ett stundande bostadsområde som förväntas genomsyras av delningsfunktioner (vidare projektförklaring i avsnitt 1.4). Aktuell studie utgör en byggsten inom projektet vilken ämnar identifiera de utmaningar och möjligheter som finns för att implementera en välfungerande delningsplattform i Sege Park. Resultatet grundas primärt på intervjuer med delaktiga byggherrar i området.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka och presentera vad en delningsverksamhet med en cirkulär affärsmodell bör innehålla för att vara välfungerande. I studiens sammanhang definieras begreppet *välfungerande* att vara en verksamhets tillhandahållande av delningsfunktioner samt cirkulära produkter och att verksamheten samtidigt bedrivs lönsamt. Genom att utföra semistrukturerade intervjuer med företag och organisationer ämnar studien att påvisa vilka förutsättningar som är viktiga i utformandet av ett nytt delningscenter. Med utgångspunkten i Sege Park och Byggnad 14 (förklaras i avsnitt 1.4.1 & 1.4.2) avser denna studie att identifiera de barriärer och möjligheter som finns för att implementera ett cirkulär delningsverksamhet i Sege Park, primärt för boende i området men också Malmös övriga invånare. Förhoppningsvis kan studiens

resultat bidra med lämplig kunskap för hur fler vinstdrivande delningsverksamheter kan utformas.

Med given utgångspunkt beskrivet i studiens inledning, problemformulering och syfte konstateras följande: samhället avser bli mer hållbart och i arbete mot att bli mer hållbart har cirkulära modeller en bidragande roll i omställningen. För att aktörer ska kunna verka inom en cirkulär ekonomi och öka tillgången till delningsfunktioner krävs det att cirkulära verksamheter möjliggörs genom lönsamma affärsmodeller.

Vilket leder till följande frågeställningar:

- Vilka förutsättningar är viktiga i utformandet av en välfungerande delningsverksamhet som kan bedrivas lönsamt?
- Vilka tjänster/verksamheter/funktioner ska en delningsverksamhet tillhandahålla för att möjliggöra lönsamhet?

1.3 Avgränsningar

Studien präglas av valda avgränsningar baserat på ekonomiska förutsättningar och de tids- och omfattningsaspekter som är uppsatta för genomförandet. Därav har kommande byggprocess inte tagits i beaktning. Studien utgår från de geografiska förutsättningarna som Sege Park och Byggnad 14 (se Figur 2, 3 & 4, avsnitt 1.4.1). Studien utgår också från de sociala förutsättningar som Sege Park förväntas erbjuda, det vill säga demografi, befolkningstäthet och målgrupp. Forskaren är medveten om att det kan resultera i svårigheter att applicera kunskapen i andra sammanhang som skiljer sig från dessa.

Givet att studien ämnar undersöka möjligheter och utmaningar som finns för att implementera en delningsplattform i Sege Parks nya bostadsområde har lämpliga företag identifierats för studiens empiriinsamling baserat på deras involvering i verksamhetsområdet. Empiriinsamlingen genomfördes främst med de byggherrar som ska bygga i Sege Park, då dessa har krav på sig att implementera DE i området och av den anledningen kan tänkas investera i delningsverksamheten i Byggnad 14. Byggherrarna har därmed en avgörande roll för huruvida omfattande delningsekonomi kommer att bli i Sege Park, vilket gör deras perspektiv prioriterat i aktuell studie.

Då ingen av byggherrarna i Sege Park arbetar utpräglat med DE och CE utfördes därmed intervjuer med aktörer, besittandes erfarenhet av att bedriva verksamhet utifrån cirkulära- och delningsfokuserade affärsmodeller.

Det finns många benämningar och konstellationer på verksamheter som sysslar med att insamla, samordna och erbjuda cirkulära produkter och delningsfunktioner till konsumenter som vill leva mer hållbart. Det finns exempelvis delningsplattformar, delningscenter, återbruksgallerior, upcycling-gallerior, återbruksdepåer osv. Oavsett benämning syftar merparten av verksamheterna till att uppnå samma mål; att minska avfallsmängderna, förhindra att avfall uppstår samt förändra hantering och den allmänna inställningen till avfall (Kikås upcycling-galleria, u.å., Retuna, u.å., STLN, u.å. & Växjö kommun, 2015). I aktuell studie används samlingsbegreppet ”delningsverksamheter” som innefattar samtliga konstellationer av cirkulär och delningsekonomisk verksamhet. Forskaren är medveten om att sammanslagningen kan innebära viss generalisering, men på grund av komplexiteten i definitionen av CE och DE har detta varit en nödvändigt.

1.4 Projektbeskrivning Sege Park

För att förstå den aktuella studiens sammanhang och utgångspunkt följer en beskrivning av området Sege Park, det pågående stadsutvecklingsprojekt samt delningsekonomins roll i nuvarande planeringsfas och framtidens verksamhetsfas.

1.4.1 Delningsekonomi i Sege Parks nya bostadsområde

Sege Park är ett 25 hektar stort område, beläget i Malmös nordöstra del, innehållande 32 byggnader som byggdes på 1930-talet. Fram till 1995 användes byggnaderna av patienter och medarbetare på Malmö Östra Sjukhus (Malmö Stad, 2019a). År 2017 antog stadsbyggnadsnämnden detaljplanen för att omvandla Sege Park till ett bostadsområde (Malmö Stad, 2019b). Därefter signerade Malmö stad, EON och VA SYD en klimat- och kretsloppsöverenskommelse för området i januari 2018. Överenskommelsen innebär att Sege Park ska bli en förebild för hållbar stadsutveckling. Hela Sege Park ska byggas med ambitionen att genom cirkulär ekonomi och delningsekonomi möjliggöra en hög välfärd med låg förbrukning av ändliga resurser till rimliga kostnader. För att lyckas uppnå målen

beskrevs det i redan markanvisningstävlingen (se begreppsdefinition s. 8) att de byggherrarna som beviljades markanvisning förväntas ingå i en samarbetsorganisation tillsammans genom en så kallad byggherredialoger (Malmö Stadsbyggnadskontor, 2016). Området ska delvis bestå av nybyggnationer och delvis restaurerade byggnader. Markanvisningsprogrammet omfattar 700 lägenheter samt 25 radhus – som både innefattar bostadsrätter och hyresrätter- vilket har fördelats på 13 byggherrar (Malmö Stad, 2019c).

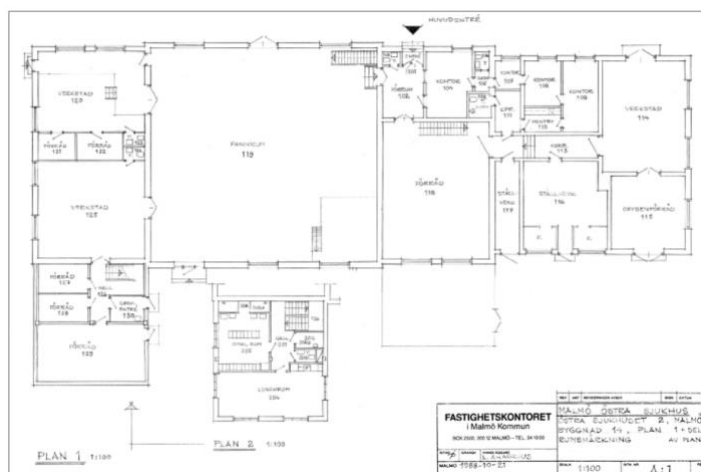
Figur 2. Karta som visar befintliga byggnader och bebyggelsennummer. Röd ring markerar Byggnad 14. Bildkälla: Malmö Stad, 2017.

Figur 3. Illustration över Sege Park efter ombyggnad. Röd markering markerar Byggnad 14. Bildkälla: Malmö Stad, 2017.

Byggnad 14 är en av de 32 befintliga byggnader i Sege Park (Malmö Stad, 2017). Idag äger Malmö Stad byggnaden men fastighetsbolaget Trianon AB kommer ta över som fastighetsägare år 2020. Byggnad 14 var tidigare en panncentral och är

av industriell karaktär med stora öppna ytor samt högt i tak. Det har bestämts att byggnaden ska bli ett center för delningsekonomi vilket innefattar att förse boende i Sege Park – men också övriga malmöbor- med delningsfunktioner (Malmö Stadsbyggnadskontor, 2015). Därav har Byggnad 14 utgjort den huvudsakliga utgångspunkten för aktuell studie.

Figur 4. Planritning över Byggnad 14. Bildkälla: Fastighetskontoret, 1988.

Planeringen av DE i Sege Park ansvarar en så kallad ”delningsgrupp” för och innefattas av representanter från varje byggherrar och från Malmö Stad. Delningsgruppen började träffas i september 2018 med syftet att ta beslut gällande samförvaltning, organisering samt upplägg av prioriterade områdesövergripande delningslösningar. Detta för att nå uppsatta mål för CE och DE i Sege Park, vilka är följande (Malmö Stad, 2015):

- Sänkta boende- och levnadskostnader
- Tillgänglighet och bekvämlighet för användaren
- Affärsmöjligheter för byggherrar och för näringsliv
- Attraktivitet
- Sysselsättning lokalt genom delning av tjänster
- Högre livskvalitet
- Minskat slöseri med ändliga resurser
- Tillit och stark social samvaro i området
- Trygghet för boende

Byggherrarna har därmed en avgörande roll för hur omfattande delningsekonomin kommer att bli i Sege Park, vilket gör deras perspektiv prioriterat i aktuell studie.

1.4.2. Delningsverksamhet i Byggnad 14

Som tidigare nämnts har denna studie utgjort en del av stadsutvecklingsprojekt i Sege Park. Projektet har initierats av Trianon AB som är ett fastighetsbolag som äger, förvaltar, utvecklar samt bygger bostäder och kommersiella fastigheter i Malmö. Idag äger Malmö Stad Byggnad 14 men Trianon kommer ta över som fastighetsägare i början av år 2020. På uppdrag av Trianon ska Godsinlösen Nordic AB (GIAB) utreda och skapa förutsättningar att möjliggöra, implementera och drifva delningsekonomiska tjänster och verksamheter i Byggnad 14. Uppdraget innebär att utforma en affärsmodell för Byggnad 14 som möjliggör för kommersiella delningsfunktioner som gynnar samtliga inblandade aktörer, Malmö Stad, framtida boenden samt miljö och klimat.

Aktuell studie tar avstamp i uppdraget mellan Trianon och GIAB, med fokus på att specificera existerande förutsättningar i projektet samt fördelaktiga faktorer för delningsfunktioner i området. Därmed avser genomförd studie att ge ett underlag för GIAB som kan påvisa vilka förutsättningarna som behövs för att möjliggöra affärsmässig verksamheten i Byggnad 14.

1.4.3 Godsinlösen Nordic AB (GIAB)

Godsinlösen Nordic AB (GIAB) är ett tillväxtbolag som implementerar processer och affärsmodeller i organisationer baserat på principerna av cirkulär ekonomi. Företaget är beläget i Staffanstorps kommun, utanför Lund och grundades 2012 och sysselsätter idag 80 personer. GIAB:s affärsmodell grundar sig på att omvandla det som anses vara avfall till en ekonomisk värdefull resurs genom att återanvända, upcycling eller återvinning principer (se avsnitt 1.4.1). GIAB:s verksamhet utvecklar värdekedjorna i cirkulär ekonomi genom resurseffektivitet och utgörs primärt av hanteringen av skadat eller överblivet gods. Genom att sanera, rekonditionera och reparera produkter för att sedan säljas vidare får gods som annars hade slängts ett förlängt liv.

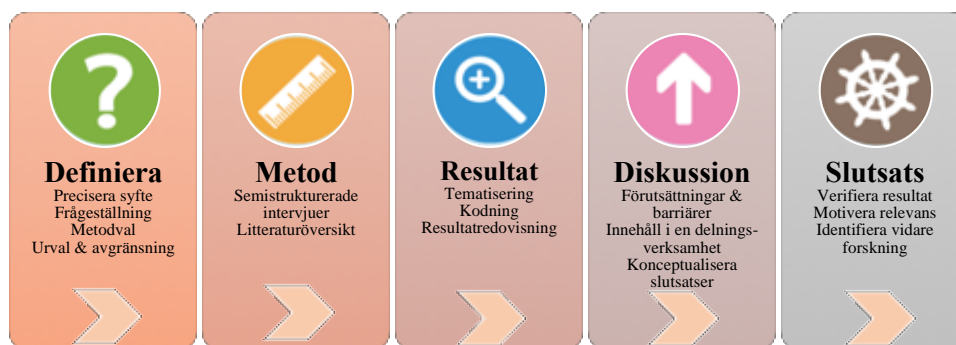
2. Metod

Följande avsnitt beskriver studiens metodiska tillvägagångssätt. Inledningsvis ges en översiktlig förklaring av processen för att därefter tydliggöra och motivera varje steg. Avslutningsvis diskuteras metodens genomförande. Metodiken har varit en vägledning för att forskningsprocessen ska vara så lösningsinriktad som möjligt.

2.1 Genomförande

Studien har utförts efter modellen i Figur 5. Modellen är konstruerad för att ge studien en tydlig struktur och ett effektivt genomförande. Genom att utforma denna femstegsmodell har konkreta tidsmål, etapper och avstämningpunkter kunnat preciseras vilka har underlättat studiens fortskridning. Modellen har inspirerats av Fejers & Thorbergs (2013) beskrivning av forskningsprocessen i för kvalitativa studier. Nedan förklaras varje steg och dess delmoment mer utförligt.

Figur 5. Studiens genomförande bygger på fem steg som vardera bygger på ett antal delsteg.

2.2 Definition

I enighet med Fejes & Thornbergs (2012) beskrivning av forskningsprocessen inleddes studien med att precisera syftet samt lämpliga frågeställningar att arbeta efter. Metodvalet gjordes allteftersom att syftet och frågeställning faststälts. För att uppnå studiens syfte och besvara frågeställningarna motiverades en kvalitativ metod där tonvikten främst ligger på respondenternas inställning och attityd (Bryman, 2008). Genom en kvalitativ forskningsmetod tillåter det forskaren att diskutera vad respondenterna ser för utvecklingsmöjligheter i sina verksamheter samt svårigheter vid implementerandet av DE i ett projekt som det i Sege Park (Fejes & Thornberg, 2012).

2.2.1 Val av respondenter

Urvalsmetoden utgick från ett målstyrt urval, det vill säga att respondenter valdes ut i egenskap av att vara insatta i aktuellt projektet som skulle studeras (Bryman, 2008). Sekundära kriterier var att respondenten skulle besitta kunskaper om hur företaget arbetar generellt sätt samt inställningen till hållbarhet och DE. Enligt Alvehus (2013) är det ytterst väsentligt att intervjustudier använder sig av mer än en grupp respondenter. På så sätt får studien en högre validitet och forskaren en bättre helhetsuppfattning gällande en situation, ett fenomen eller företeelse och kan på så sätt presentera ett mer genomgripande resultat. Därav definierades en begränsad skara vara lämpliga respondenter, vilka är motiverade för nedan.

För att ta reda på om det faktiskt finns affärspotential i att utforma en delningsverksamhet i Byggnad 14 konstaterades det, av forskaren i samråd med extern och intern handledare, att den empiriska materialinsamlingen skulle fokusera på delaktiga byggherrar som vunnit markanvisningen i avsett område. De ansågs vara aktörerna med störst inverkan på hur DE kan implementeras i Sege Park utifrån den redan pågående byggherredialogen på delningsgruppsmötena (se avsnitt 1.2.1).

Urvalsmetoden för intervjuerna med verksamhetsansvariga på delningscenter utgick från ett snöbollsurval. I ett snöbollsurval används förslag från kontakter, i detta fall extern och intern handledare, följt av intervjurespondenter för att hitta ytterligare personer att intervjua (Alvehus, 2013).

2.3 Metod

Utifrån definitionerna i föregående steg fortsatte metodprocessen med att inhämta mer fakta om problemet genom datainsamling och mätning.

2.3.1 Litteraturoversikt

En litteraturoversikt gjordes för att förankra och verifiera det empiriska materialet med tidigare forskning och för att öka robustheten i resultatet (Sörqvist & Höglund, 2012). Kombinationen av olika insamlingsmetoder kallas för metodtriangulering och rekommenderas i kvalitativa studier eftersom det empiriska underlaget antas bli mer exakt och fullständigt (Alvehus, 2013; Sörqvist & Höglund, 2012). Genom att kombinera olika metoder breddas och fördjupas studiens perspektiv. Enligt Bryman (2008) är relevansen av en litteraturgenomgång betydande och benämns som ett hjälpmedel för att identifiera kunskapsluckor i tidigare forskning. Resultatet av litteraturgenomgången utgjorde studiens positionering, identifierade vilken forskning som saknas samt kompletterade bakgrundsinformation för att utforma intervjuguiden.

Litteraturen hade följande fokusområden: 1) cirkulära- och delningsekonomiska affärsmodeller, 2) samhällsliga och industriella symbioser i tätbefolkade områden, 3) hur implementerandet av cirkulär ekonomi i stadsplanering gått till i nya/befintliga/gentrifierade stadsdelar och 4) ekonomiska strukturer bakom cirkulär ekonomi samt delningsekonomi. Litteratur som använts innefattar vetenskapliga artiklar, böcker, rapporter, lagtext och utvärderingar från genomförda projekt. Materialet erhöles genom sökningar i följande databaser: Google, LUBsearch samt Google Scholar. Sökord som använts utgjordes av följande termer (samt de svenska motsvarigheterna): circular economy cities, resource looping; circular economy; sharing economy; business model canvas; business development in sharing economy; regenerated products; circular cities; resource management; urban sustainability; cities transitions; urban environmentalism; eco-city movement, barriers of circular business models, drivers of circular business models, business model for sharing economy.

2.3.2 Semistrukturerade intervjuer med byggherrar

Intervjuerna utformades som semistrukturerade vilket innebär att forskaren utgår från en intervjuguide med olika diskussionsteman (Alvehus, 2013). Anledningen till valet av intervjumetod var att djupgående intervjusvar var önskvärda för att besvara syfte och frågeställningarna. För att möjliggöra att respondenter kände sig fria i sina resonemang kring sitt bolags inställning till delningsekonomi och cirkulära affärsmodeller redovisas intervjuerna anonymt.

I projektet finns det en byggherregrupp bestående av 17 kontaktpersoner från 13 olika fastighetsbolag, som kontinuerligt har träffats sedan september, 2018. Kontaktuppgifterna erhöles av uppdragsgivaren från Trianon. Intervjuprocessen inleddes med ett mejl som skickades ut till alla 17 kontaktpersoner. De som inte svarade fick ett påminnelsemejl.

De semistrukturerade intervjuerna utgick från en intervjuguide med fem teman vilka var följande: projektplanering, ekonomiska förutsättningar, hållbarhet, delningsekonomi, målgrupp och användare (se Bilaga 1). Bryman (2008) definierar en välutformad intervjuguide till ett frågeformulär som ger forskaren en förståelse för respondenternas verklighetsuppfattning gällande ämnet som studien syftar att undersöka. Vidare hävdar Bryman (2008) att frågeformulären inte ska vara standardiserad, utan ska användas som ett ramverk för att hålla intervjun levande och innehållsrik. Intervjufrågorna utformades efter studiens problemdefiniering och syfte i enighet med GIAB:s projektledare och handledare från Lunds universitet. Litteraturgenomgången var även vägledande vid designen av intervjuguiden.

I flera fall har de semistrukturerade intervjuerna genomförts tillsammans med projektledare Jens Thulin från GIAB. Jens har bidragit med sin expertis kring cirkulär ekonomi, affärsutveckling och stadsplanering. Under intervjuens gång ställdes följdfrågor utefter respondenternas svar. Forskaren har varit ansvarig intervjuare och projektledare har bistått med kompletterande följdfrågor och inspel gällande praktiska förutsättningar i projektet. Sammanlagt genomfördes 8 intervjuer, med 8 av 13 fastighetsbolag. Samtliga intervjuer spelades in, vilket godkändes på plats av respondenten.

2.3.3 Semistrukturerade intervjuer med delningsverksamheter

För att öka validiteten av den empiriska materialinsamlingen behöver olika källor och synvinklar inhämtas (Alvehus, 2013). Som tidigare nämnt är det relevant att

intervjua olika grupper för att öka en studies validitet. Genom att göra en så kallad källtrianglering, där grupper med olika relationer till ett problem, situation eller fenomen intervjuas, ges forskaren möjlighet att se olika synvinklar (Bryman, 2008). Därför kompletterades byggherrarnas intervjuer med samma typ av empiriinsamling från fyra olika delningsverksamheter. De intervjuerna innefattade sakkunniga eller verksamhetsaktiva inom CE och DE som ansågs kunna ge en djupare inblick i hinder och möjligheter i en verksamhet på en delningsverksamhet. Intervjuerna syftade till att ge insikt i hur en attraktiv verksamhet utvecklas som lockar användare, samt belysa sina erfarenheter gällande budgetering och hur ett delningscenter skulle kunna drivas kommersiellt. Som tidigare nämnt tillämpades snöbollsurvalet (Alvehus, 2013) vilket inleddes med att universitetens handledare gav förslag på lämpliga verksamheter att kontakta vilket mynnade ut i en intervju med verksamhetsansvarig på *STPLN* i Malmö. Intervjun med *STPLN* ledde vidare till *Växjö återbruks by* samt *ReTuna* och därpå *Kikås Upcycling galleria*. Intervjuerna bokades in via mejl eller telefon. Information om de fyra informativa intervjuer är sammanställda i avsnitt 3.2, Tabell 2.

När lämpliga respondenter kontaktats och bekräftat sitt deltagande avtalades tid för intervju, vilket antingen utfördes personligt eller via telefon. Intervjuerna utgick från ett frågeformulär med olika teman vilka var följande: bakgrund, delningsekonomi, verksamhet samt finansiering (se Bilaga 2). Även dessa intervjufrågorna utformades efter studiens syfte och forskningsfrågor samt efter samråd med extern handledare och universitetets handledare. Under intervjuens gång ställdes följdfrågor utefter respondentens svar. Samtliga intervjuer spelades in, vilket godkändes på plats av respondenten.

2.4 Resultat

Insamlade data från intervjuer och litteraturöversikt presenteras i modellens tredje steg för att förstå situationen som studiens syfte och frågeställningarna har grundats på. I resultatet diskuteras bland annat byggherrarnas inställning till DE och CE, deras syn på förutsättningarna för en kommersiell delningsverksamhet inklusive barriärer och framgångsfaktorer.

2.4.1 Tematisering och kodning av material

En tematisk analys genomfördes vilket fokuserar på att organisera och strukturera det empiriska materialet genom att hitta mönster i det som uttrycks av respondenterna (Bryman, 2008). Intervjuguidens teman (se avsnitt 3.2 & 3.3) sammanfattades och omformulerades till rubriker för att underlätta analysarbetet. Transkriberingen färgkodades, det vill säga att varje intervjusvar sorteras under de olika rubrikerna utefter respondentens påstående med hjälp av överstrykningspennor (Thornberg & Forslund Frykedal, 2012). I kodningsprocessen användes olika färger på överstrykningspennor för att på så sätt samla de påståenden som tangerar till respektive temafråga och har gemensamma nämnare. Färgkodning gör det empiriska materialet mer överskådligt. På så sätt underlättar metoden analysprocessen eftersom den tydliggör eventuella samband och skillnader i materialet samt vad som är mest relevant utifrån studiens syfte och forskningsfrågor (Thornberg & Forslund Frykedal, 2012).

2.5 Diskussion

Genom analys av empiriskt material och litteraturgenomgången diskuteras helheten för att ge svar på studiens forskningsfrågor, belysa viktiga förutsättningar vid utformandet av en delningsverksamhet samt underbygga slutsatserna i forskningmodellens avslutande steg.

2.6 Slutsats

I metodens femte och slutliga steg sammanfattas undersökningsresultat för att tydliggöra det huvudsakliga resultatet efter genomförd studie samt lämpliga steg framöver och förslag på vidare forskning lösningarna.

2.7 Kritisk reflektion av metodval

Nackdelarna med metodvalet är att studien utgår från att utvärdera potentialen samt designen av framtida lösningar. Det gör att studien baseras på explorativ forskning, det vill säga forskning som används för att skapa en grundläggande kunskap för ett visst område (Bryman, 2008). Fördelen med explorativ forskning är att det ett bra sätt att få en uppfattning om vad som kan vara väsentliga aspekter inom ett viss platsspecifikt område. Genom att titta på existerande förutsättningar i detta platsspecifika projektet samt ta inspiration från forskning och liknande verksamheters fram- och motgångar kan prognoser uppskattas. Nackdelen är att resultatet som erhålls grundar sig på framtida aspekter, vilket gör att nivån av säkerhet är lägre tillskillnad från en studie vars syfte fokuserar på fenomenen i dåtid eller nutid (Bryman, 2008). Utifrån att aktuell studie delvis utgår från ett spekulativt resultat gällande hur Byggnad 14 ska kunna bedrivas lönsamt i framtiden är det viktigt vara medveten om antagandens osäkerhet.

Att vi var två som närvarande vid intervjuerna kan ha viss inverkan på genomförandet, struktur och flyt i intervjun. Detta har uppmärksammats och diskuterats inför varje intervjutillfälle. Det kan tänkas att vissa följdfrågor har missats vid tillfällena då projektledaren inte har närvarat. Vidare är forskaren medveten om att delaktiga respondenter i intervjustudien kan ha uttryckt sina resonemang utifrån egen vinning i projektet, istället för sanningsenligt. Metodtriangleringen användes för att minimera eventuell förekomst av sådana svar. Det kan tänkas att användarperspektivet hade varit lämpligt att ha med i studien, för att få med alla perspektiv kring förutsättningarna i Sege Park. Av tidsmässiga skäl, samt svårigheten att hitta lämpliga respondenter på grund av osäkerheten gällande vem användarna kommer att vara, bortprioriterades den respondentgruppen. Fortsättningsvis är forskaren även medveten om att litteraturgenomgången inte är områdesövergripande och att viss litteratur kan ha missats som varit relevant för att besvara syfte och frågeställningar.

3. Resultat

Kapitel tre börjar med att presentera resultatet från litteraturöversikten. Därefter redovisas resultatet från de semistrukturerade intervjuerna med delningsverksamheterna följt av byggherrarna.

3.1 Litteraturöversikt

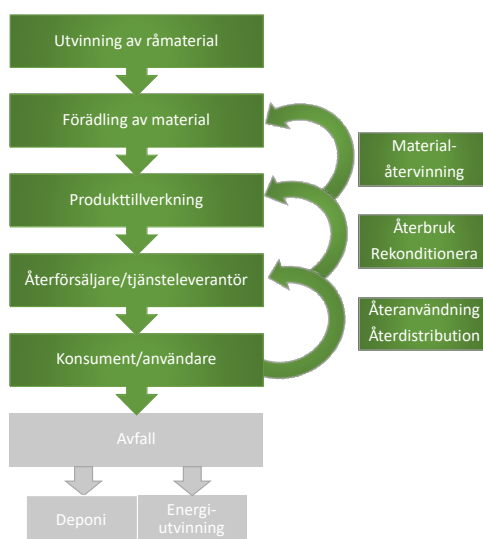
Inledningsvis förklaras cirkulär ekonomi, delningsekonomi samt hur koncepten förhåller sig till varandra. Därefter beskrivs städernas roll för en cirkulär omställning och betydelsen av stadsplanering i utformandet av delningsverksamheter. Slutligen beskrivs förutsättningar och barriärer för att kommersialisera delningsfunktioner.

3.1.1 Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi (CE) är ett koncept vars arbetssätt innebär att minska resursutnyttjandet och avlägsna avfall genom innovation, design och nya affärsmodeller (EMF, 2013; SOU 2017:22.). Konceptet är designat för att vara regenerativ, det vill säga att material återanvänds i ett slutet kretslopp tillskillnad från material i en linjär ekonomi (se förhållandet mellan linjär och cirkulär ekonomi i Figur 6). Genom att kvarhålla det ekonomiska värdet samt funktion hos material förlängs livcyklar och monetära likväl som miljömässiga besparingar. Europeiska kommissionens beskriver CE som följande:

”...cirkulär ekonomi, där värdet på produkter, material och resurser behålls i ekonomin så länge som möjligt och avfallsgenereringen minimeras” (Europeiska kommissionen, 2015).

En omställning till cirkulär ekonomi skulle innebära en samhällsreformerings uppåt i avfallshierarkin med fokus på att avfallsförebygga och resurseffektivisera materialflöden (EMF, 2015). Reformeringsmenas innebära att allt avfall ska tas tillvara på i en produkts livscykel och därigenom eliminera avfall från processen genom att återanvända, återbruka och återvinna (se Figur 5). Målet med CE är att minska utvinningen av jungfruliga resurser och därmed minimera tillverkningsindustrins miljöpåverkan. På så sätt kan avfallshanteringen gå uppåt i avfallshierarkin (se begreppsförklaring på sida 6).

Figur 6. Ekonomisk korrelationsmatris. Grön markering visar resursflöden i cirkulär ekonomi.

Källa: Egen illustration.

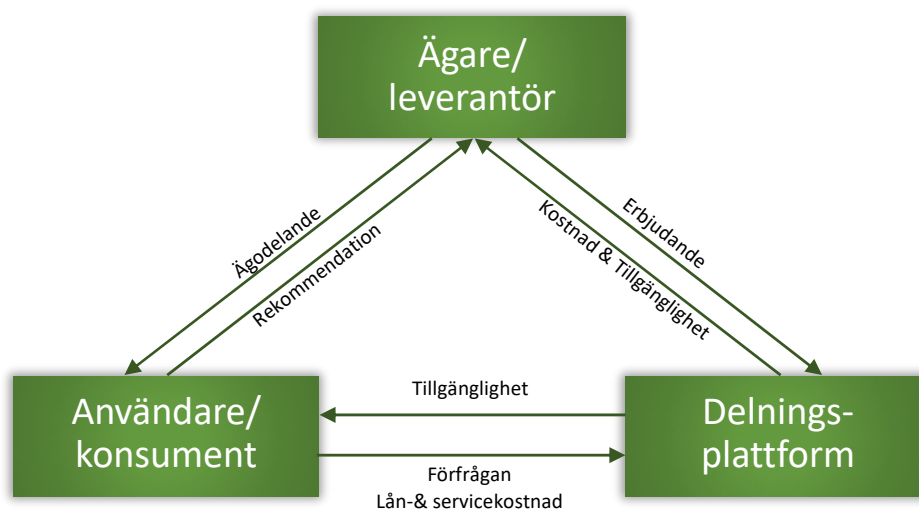
Att utforma nya affärsmodeller är en central del i omställningen till en CE (EMF, 2013; SOU 2017:22.). En affärsmodell beskriver planen hur ett företag skapar, levererar och fångar ett värde för en viss målgrupp och samtidigt uppnår lönsamhet (Fielt, 2013; Toro-Jarrin, Ponce-Jaramillo, & Güemes-Castorena, 2016). Modellen beskriver affärsidéen genom att identifiera företagets produkter eller tjänster, vilka marknader samt målgrupper som är relevanta för erbjudandet och verksamhetens förväntade kostnader för leverans till slutanvändaren. En verksamhet med en bra affärsmodell tillhandahåller ett utbud som motsvarar konsumenternas efterfrågan till ett konkurrenskraftigt pris (Osterwalder &

Pigneur, 2009; Toro-Jarrin, Ponce-Jaramillo, & Güemes-Castorena, 2016). Affärsmodeller som bygger på principerna för CE tar fasta på att effektivisera användandet av jordens begränsade resurser för att skapa ekonomiska fördelar med ökad hållbarhet som en del av affärsidén (Europeiska kommissionen, 2018; Joyce & Paquin, 2016).

Som nämnt kommer inte CE utan kritik och svårigheter. Vissa forskare konstaterar att den cirkulära modellen har en naiv syn på avfall (Geissdoerfer, Savaget, Bocken, & Hultink, 2017). Kritik riktas mot den faktiska förmågan att eliminera avfall och ifrågasätter även hanteringen av produkter som inte borde återanvändas eller återvinnas, som innehåller toxiska ämnen. Samtidigt är CE starkt motarbetad av den linjära ekonomin som är djupt rotad i samhällsstruktur, politik, styrmedel och beteende. Den linjära konkurrensfördelen är primärt baserad på att den är billig att genomföra samtidigt som CE har svårigheter med högre kostnader (Korhonen, et al, 2018; Lieder & Rashid, 2016). I dagsläget är det i många fall inte ekonomiskt försvarbart att återanvända eller återvinna det avfall som uppkommer på grund av höga kostnader för bearbetning av material så som reparation, rekonditionering eller sortering.

3.1.2 Delningsekonomi

Delningsekonomi (DE) är en ekonomisk modell som bygger att dela underutnyttjade tillgångar istället för individuellt ägande (Codagnone & Martens, 2016; Scaraboto, 2015). Delningen kan exempelvis vara att samma produkt, som annars varit outnyttjad mellan användargångerna, brukas av flera olika individer eller verksamheter genom monetära eller icke monetära transaktioner (se Figur 7). Därmed kan en produkt användas i sin fulla kapacitet samtidigt som fler undviker att köpa vars en likadan (Scaraboto, 2015). Konceptet myntades som en motreaktion till ”slit och släng” mentaliteten, innebärande att individer köper nytt och förkastar det gamla, trots att det som förkastas är funktionsdugligt. Delningsekonomin syftar till att frångå en ekonomi som baseras på individuellt ägande till en ekonomi som innefattar tillgängligheten för fler att dela resurser (Codagnone & Martens, 2016; Cohen & Munoz, 2015).

Figur 7. Beskrivning av olika flöden i delningsekonomisk affärsmodell. Pilarnas riktning illustrerar olika flöden mellan aktörerna och hur de förhåller sig till varandra. Källa: Egen illustration.

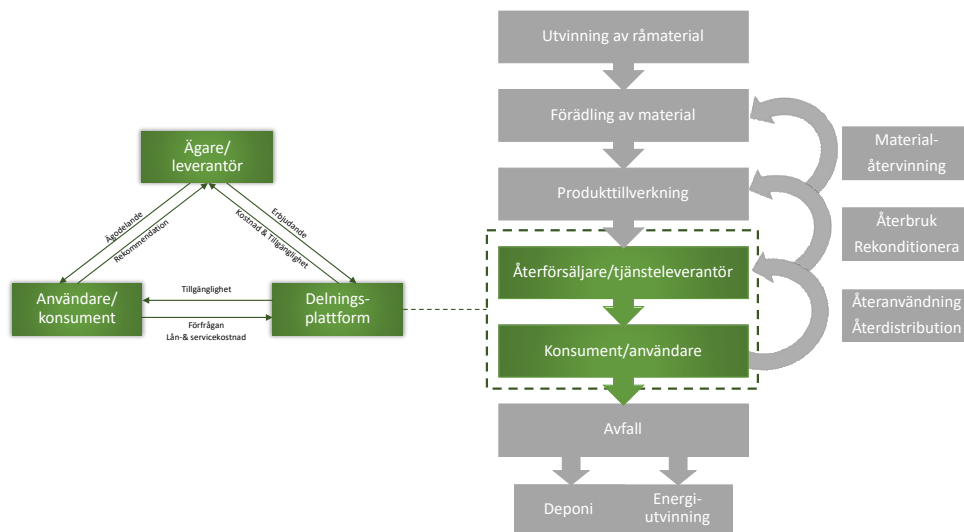
En delningsekonomisk affärsmodell bygger på en användares tillgång till tjänster och produkter istället för ägande (se Figur 7), vilket innebär uthyrning istället för att köpa (SOU 2017:26). DE kan som sagt innehålla både monetära och icke monetära transaktioner, där delningsfunktioner kan vara vinstdrivande eller icke vinstdrivande. Exempelvis kan en icke vinstdrivande delningsfunktion vara en gemensam tvättstuga, bibliotek eller tingotek. Vinstdrivande delningsfunktioner kan exempelvis vara en bilpool som erbjuder individer tillgången till en bil utan att äga en bil mot en kostnad som genererar vinst till leverantören (Joyce & Paquin, 2016). En DE-affärsmodell utgår oftast från en fysisk eller digital delningsplattform som kopplar samman och faciliterar processen mellan den som efterfrågar med den som erbjuder utbudet (Joyce & Paquin, 2016; SOU 2017:26). För att DE ska fungera behöver utlåningen eller uthyrningen mellan deltagarna genomsyras av ett starkt förtroende. Exempelvis vill användaren vara säker på att delningsfunktionen tillhandahålls när den efterfrågas, och utlånanen vill att funktionen används utan förstörelse (Scaraboto, 2015). Tilläggningsvis menar Scaraboto (2015) att det också är viktigt att transaktionsöverföringen för att låna eller hyra är tidseffektiv samt att delningsplattformarna skapar kundlojalitet för att säkerställa utbudet och efterfrågan av delningsfunktioner.

Precis som CE, kritiserar även DE. Konceptets hållbarhetseffekter ifrågasatts, det vill säga hur hållbart DE egentligen är, vilka blir miljöeffekterna och hur påverkas de sociala förhållanden i en DE-affärsmodell (Geissdoerfer,

Savaget, Bocken & Hultink 2017; Scaraboto, 2015). Som tidigare nämnt grundar sig DE på att minimera nyproduktion och optimera användandet av redan existerande produkter (SOU 2017:26). Grundtanken förutsätter att delningsfunktioner tillgängliggörs och efterfrågas, och att det finns tillräckligt många som efterfrågar och tillhandahåller utbudet (Geissdoerfer, Savaget, Bocken & Hultink 2017). Dessa förutsättningar är komplexa att skapa eftersom de bygger på bräckliga faktorer så som förtroende och transparens mellan aktörer. Försättningsvis menar vissa forskare att DE inte är ekonomiskt eller ekologiskt hållbart på grund av att efterfrågan av produkter inte påverkas vid ökad delning utan det endast är utbudet som påverkas (Frenken, & Schor 2017; Geissdoerfer, Savaget, Bocken & Hultink 2017; Scaraboto, 2015). Det vill säga att ökad delning kan leda till mer konsumtion då individer kan spara mer pengar i och med DE vilket gör att de har råd att lägga mer resurser på produkter och tjänster som inte går att dela.

3.1.3 Förhållandet mellan cirkulär ekonomi och delningsekonomi

Förhållandet mellan CE och DE har definierats vara svårt att konkretisera på grund av avsaknaden på officiella och vedertagna definitioner av koncepten (Bademo, 2017). Vissa forskare menar på att DE är en av många pusselbitar för att CE ska fungera (Europeiska kommissionen, 2016; Löbbers, Von Hoffen, & Becker, 2017). Naturvårdsverket (2016) menar att delningsfunktioner fungerar som affärsstrategier inom CE. Andra forskare menar att definitionerna är så pass oklara att det är svårt att dra den slutsatsen (Frenken, & Schor, 2017; Geissdoerfer, Savaget, Bocken & Hultink, 2017). I enighet med Europeiska Kommissionen (2016) utgår aktuell studie från att DE förlänger produktens levnadslängd och ökar nyttjandegrad samt undviker att avfall uppstår, precis som CE. Dock med ett kritiskt perspektiv i åtanke på motsättande forskning. För att tydliggöra förhållningssättet har Figur 8 utformats för att beskriva förhållningssättet mellan CE och DE samt tydliggöra hur DE är en del av CE. Figurens gröna markeringar påvisar vilka aktiviteter inom CE som tangerar till DE samt hur olika flöden går i en delningsekonomi.

Figur 8. Ekonomisk korrelationsmatris. Grön markering visar kopplingen mellan CE och DE samt flöden i delningsekonomi. Källa: Egen illustration.

Frågan om avfall kan upphöra existera och en cirkulär samhällsstruktur bli realitet är i dagsläget svår att föreställa. En sådan reformering skulle innefatta många pusselbitar. Som Figur 8 visar är exempelvis DE en pusselbit i den cirkulära ekonomin. Andra pusselbitar kan exempelvis vara samarbete verksamheter emellan, industriella symbioser, monetära flöden i materialcirkulationen, implementera cirkulära affärsmodeller, förmågan att avgifta avfall för att möjliggöra kretsloppsbaseade materialflöden, designa produkter så att de kan bli regenerativ, förändrat konsumentbeteende samt infrastruktur för lämplig avfallshantering (SOU 2017:22). Att implementera DE och CE i affärsmodeller kan resultera i både miljöbesparingar och monetära besparingar. Trots det är det ofta komplext att bedriva verksamhet utifrån den typen av affärsmodell (Korhonen, Nuur, Feldmann, & Eshetu Birkie, 2018; Lieder & Rashid, 2016). Anledningen är att den linjära modellen i dagsläget är mer konkurrenskraftig än den cirkulära modellen som bygger på cirkulära aktiviteter så som att regenerera, demontera, sortera, reformera eller rekonditionera. Nämnade aktiviteter kostar mer tid och pengar än den linjära avfallshanteringen. Denna realitet resulterar i svårigheter att implementera cirkulära affärsmodeller samt bromsar efterfrågan på, och utbudet av cirkulära produkter och delningsfunktioner (Lieder & Rashid, 2016). Denna studie kommer inte fokusera på detaljerna i affärsmodeller, men begreppet förklaras eftersom affärsmodeller är en viktig del i förståelsen för CE, DE och studiens

utgångspunkt. Som tidigare nämnt berör aktuell studie både CE och DE, dels åtskilt men också kombinerat eftersom de är starkt förknippade med varandra (se Figur 8). Projektet i Sege Park berör i synnerhet DE, men utifrån nämna skillnader och likheter, under paraplykonceptet CE.

3.1.4 Städers roll för en cirkulär omställning

I studiens inledning nämndes det att städer beräknas konsumera 60–80% av alla jordens resurser. Städer beräknas även producera 50% av allt globalt avfall och genererar 75% av världens växthusgasutsläpp (Williams, 2019). Befolkningsmängden i städer var år 1950 beräknat till 751 miljoner. Förenta Nationerna (2018) rapporterar att siffran har stigit och att 4,2 miljarder människor bor i urbana miljöer år 2018 vilket utgör 55% av världens befolkning. Prognoser indikerar att 66% kommer att bo i städer år 2050. Urbaniseringen och klimatförändringarna gör att städer idag behöver kartlägga vägar mot en hållbar framtid (Prendeville, Cherim, & Bocken, 2018). Många av samhällets utmaningar och begränsningar ligger i komplexiteten hos det rådande linjära systemet då det beräknas att 80% av det vi använder betraktas som avfall efter användning vilket ger oerhörda effekter på miljö och människor (Prendeville, Cherim, & Bocken, 2018).

För att en cirkulär samhällsstruktur ska bli välfungerande behövs förutsättningar för modigt politiskt ledarskap, adaptiva framtidsvisioner, investeringar i experimentella metoder (ex. testbäddar), utveckla kunskap om resursanvändande och engagera diversifierade intressenter (Prendeville, Cherim, & Bocken, 2018). Vidare är infrastruktur för återanvändning, återvinning och återskapande också avgörande för att en stad ska kunna få ett cirkulärt flöde av resurser (SOU 2017:22; Williams, 2019). Samhälleliga likväl som industriella symbioser krävs för att en aktörs avfall ska kunna bli en resurs för en annan och synergier behöver definieras för att främja cirkulära lösningar. Williams (2019) poängterar relevansen att beakta cirkulära modeller i skedet när stadsdelar skapas, expanderas eller restaureras. En ny eller förändrande stadsdel har fördelen att kunna planera för funktioner så som infrastruktur, symbioser och testbäddar inför implementering istället för att göra det i ett redan etablerat område.

3.1.5 Förutsättningar för en delningsekonomisk verksamhet

Affärsmodeller beskriver verksamheters strategi för att lyckas skapa, leverera och fånga ett värde för en viss målgrupp på ett lönsamt sätt (Osterwalder & Pigneur, 2009). För att utforma en välgrundad affärsmodell behöver den beskriva olika punkter för att tydliggöra syftet och målet med verksamheten. Vilket *kundsegment* som verksamheten strävar efter att nå eller betjäna är en viktig definition att göra (Osterwalder & Pigneur, 2009). Specifikt för en delningsekonomisk affärsmodell skulle vara att definiera vem som är positivt inställda till att använda sig av delningsfunktioner, samt potentiella användare som går att influera (Bakker, den Hollander, Hinte & Zjlstra, 2014; Löbbers, Von Hoffen, & Becker (2017). Enligt Löbbers, Von Hoffen, & Becker (2017) är det viktigt att analysera vad som skulle driva på delningsekonomi i ett utvecklingsprojekt innan en affärsmodell implementeras. Fortsättningsvis behöver verksamhetens *värdeerbjudande* beskrivas, det vill säga den kombination av tjänster och produkter som skapar värde för ett specifikt kundsegment. Exempel på kombination i en DE affärsmodell skulle vara utlåning av bilbarnstol i samband med hyrning av en bil (Bakker, den Hollander, Hinte & Zjlstra, 2014). Vidare behöver lämpliga *kommunikationskanaler* identifieras för att nå kundsegmenten med verksamhetens värdeerbjudande. Hur verksamhetens *kundrelation* ska etableras behöver också beskrivas i affärsmodellen likväl som de *intäktsflöden* som en organisation genererar från varje kundsegment. För att möjliggöra affärsmodellen krävs också att nyckelresurser definieras, vilket är verksamhetens nödvändiga tillgångar och resurser. Därtill är *nyckelaktiviteter* viktiga att formulera, vilket borde innefatta beskrivningar av vilka aktiviteter en verksamhet måste utföra för att affärsmodellen ska fungera. Ytterligare beskrivningar så som nätverket av *leverantörer* och *samarbetspartners* borde också ingå i en affärsmodell. Den slutliga punkten i en affärsmodell är *kostnadsstrukturen* som tydliggör kostnaderna för att bedriva verksamhetens affärsmodell (Osterwalder & Pigneur, 2009). Tabell 1 exemplifierar olika cirkulära affärsmodeller samt tydliggör hur cirkulära affärsmodeller förhåller sig till delningsekonomiska affärsmodeller.

Tabell 1. Tabell som tydliggör för likheterna och skillnaderna mellan cirkulära affärsmodeller och delningsekonomiska affärsmodeller. Streckad linje belyser delningsekonomiska affärsmodeller. Källa: Bakker, den Hollander, Hinte & Zjlstra, 2014.

Typ av cirkulär affärsmodell	Skapar och levererar värde genom att erbjuda...	Fångar värde genom intäkter från...
Långsikt modell	Långvariga produkter	Försäljning av produkter som är långvariga och användbara
Hybridmodellen	kombinationen av långvariga produkter samt kortvariga förbrukningsvaror	Återupprepande försäljning av förbrukningsvaror i
Tillgänglighetsmodellen	Tillgången på en produkt istället för att äga produkten	Erbjuda tillgången till produkten/funktionen via olika betalningsupplägg
Prestandamodellen	Produkter med prestanda istället för ägandeskap av produkt	Produktens/funktioners prestanda via olika betalningsupplägg, oftast när funktionen eller produkten används
Återbrukmodellen	Tredjehands produkter som annars hade hanterats som avfall	Återförsälja lagade, restaurerade eller upcyclade produkter

3.2 Intervjuresultatet: Delningsverksamheterna

Verksamheterna som har blivit intervjuade i denna studie är STPLN i Malmö, återbruksgallerian Retuna i Eskilstuna, Kikås Upcycling-galleria i Mölndal och Växjö Återbruksbyn. En kort redogörelse för varje verksamhet följer härnäst för att ge ett sammanhang och förförståelse.

Tabell 2. Tabell som sammanfattar intervjudetaljerna med respondenterna från delningsverksamheterna.

Delningsverksamhet	Respondent	Roll	Intervjuformat	Datum
Kikås Upcycling-galleria	Anna-Maria Blixt	Projektansvarig arkitekt från Tengbom	Telefon	07-maj-19
Retuna	Anna Bergström	Verksamhetsansvarig på Retuna	Mejl	28 apr- 14 maj- 19
STPLN	Bertil Björk	Verksamhetsansvarig på STPLN	Telefon	16-feb-19
Växjö återbruksby	Anders Lundgren	Projektansvarig från Växjö kommun	Telefon	17-apr-19

STPLN i Malmö är en mötesplats och inkubator för initiativ och kreativa projekt i Malmö (STPLN, u.å.). Verksamheten erbjuder verkstäder, studior, eventlokaler och kontorsplatser med fokus på hållbarhet, kunskap, delning, kultur och experimenterande. Retuna återbruksgalleria är en handelsplats, en mötesplats och ett kunskapscenter för privatpersoner, företag och organisationer (Retuna, u.å.). Gallerian tillhandahåller ett hållbart utbud av produkter och tjänster, konferenslokaler för klimatsmarta sammankomster samt "Returen" som tar emot oönskade produkter som rekonditioneras och säljs i gallerians butiker. Växjö återbruksby skulle bli ett köpcentrum för cirkulär ekonomi och en plats för alla som vill byta, köpa, hyra sälja, skänka, reparera och återbruka produkter istället för att slänga dem (Växjö kommun, 2015). Återbruksbyn är i dess ursprungliga form nedlagd i dagsläget. Istället har Växjö kommun valt att skapa en återbruksmottagning med målsättningen att verksamheten på sikt ska utvecklas och inkludera reparation, försäljning, med mera. Initiativet baserades på ett samarbete mellan Växjö kommun och en lokal aktör som skulle driva återbruksbyn när den var färdigställd. Kikås Upcycling Galleria (Tengbom, u.å.) är ett projekt som initierades för Mölndals kommun för cirka fem år sedan, som

inspirerats mycket av Retuna. Projektet skulle resultera i en återbruksgalleria med stort fokus på kunskapsspridning kring återvinning och återbruk genom att synliggöra återbruksprocessen och erbjuda interaktiva besök till sina kunder. Gallerian skulle inrymma verkstäder, insamling av material och produkter samt försäljning av recirkulerade, rekonditionerade varor.

De fyra aktörerna som har intervjuats har olika förutsättningar och bedriver olika typer av verksamheter. I samtliga projekt har kommunen varit involverad finansiellt, men också i planeringen och utformandet av delningsverksamhet. STPLN och Retuna är verksamheter som i dagsläget är i verksamhetsfasen, det vill säga de har funnits i ett par år och hunnit etablera sin verksamhet och har idag ett flöde av besökare, stabilt utbud av verksamheter, produkter och tjänster. Skillnaden är att STPLN får finansiellt bidrag av kommunen som täcker driftkostnaderna. Retuna fick bidrag från kommunen initialt, som användes till att reducera hyran för hyresgästerna. Numera är Retuna självförsörjande. Växjö återbruksby har uppstart i juni 2019, men har fått skala ner ursprungsidén av en hel återbruksby till en mindre samlingsplats för produkter som inte är önskvärda längre. Gällande Kikås upcycling-galleria avstannades projektet under 2018 på grund av ekonomiska skäl samt brist på engagemang. Projektet lämnade aldrig planeringsfasen.

Intervjuguiden som har använts är bifogat i Bilaga 2 vilket också är grunden till resultatets tematisering. Analysens tematisering har utgått från följande rubriker:

- Hur beskrivs inställningen till CE och DE?
- Vad är lönsamt i en delningsverksamhet?
- Vad definieras som viktiga förutsättningar för att en delningsverksamhet ska bli välfungerande?
- Vad uppges vara barriärerna för delningsverksamheterna?

Varje tema presenteras nedan. Viktiga förutsättningar och barriärer för en delningsverksamhet har sammanställts i en gemensam tabell (Tabell 3) med efterföljande beskrivning.

3.2.1 Hur beskrivs inställningen till CE och DE?

Samtliga verksamheter har haft sina svårigheter med att utforma sin verksamhet utefter CE och DE. Alla verksamheter innefattar, eller planerade att innefatta, både cirkulära produkter och delningsfunktioner. Kombinationen av CE och DE

benämns som kompletterande för att kunna leverera ett mångsidigt samt heltäckande hållbarhetserbjudande till sina kunder. Retuna, Växjö och Kikås är, eller planerades vara, sammankopplade till en återvinningscentral med fokus på att regenerera material utefter en cirkulär modell medan STPLN:s verksamhet utgörs mer på delningsfunktioner. Samtliga verksamheter uttryckte att CE och DE är nödvändigt att implementera i den rådande samhällsstrukturen för att bli mer resurseffektiva, nå FN:s globala mål och minimera människors miljöpåverkan. Anna-Maria Blixt som var med i planeringen av Kikås-gallerian sammanfattar sin inställning med att säga

”Detta är min hjärtefråga och jag tror inte det finns en annan väg att gå än mot ett mer cirkulärt samhälle”.

Anna-Maria Blixt, Tengbom.

Inställningen för Anna Bergström och Retuna har varit att de vill bidra till en cirkulär omställningen där avfall ska ses som en resurs och där så lite avfall som möjligt ska deponeras eller energiutvinnas. Genom att skapa en samlingspunkt för detta kan samhällets miljösyn influeras. Retuna beskriver i sin affärsplan att deras cirkulära affärsmodell ska präglas av samverkan med de omgivande samhällena, näringsliv och organisationer, kommuninvånare och skolor. Retuna har även definierat sitt marknadsuppdrag till att skapa trender, öka kännedomen och skapa förutsättningar för öka handel med återbruk och upcycling.

Bertil Björk från STPLN beskriver att inställningen till CE och DE alltid präglats av positivitet och beslutsamhet till att involvera många individer i utformandet av verksamheten. Delandet har varit grunden i fördelningen av verksamhetens 1800 kvadratmeter vilket har gett många individer och nystartade företag möjligheten att husera, nätverka och utveckla sin affärsidé. Inställningen benämns också som komplex:

”Utmaningen med delning är att hitta balansen mellan de extrema noderna mellan din säng och ett offentligt torg. Det är svårt för folk att känna ägarskap, ägarskap är ansvar för att vi ska kunna driva delningsekonomi. Men samtidigt får man inte känna för stort ägarskap för då blir det exkluderande.”

Bertil Björk, STPLN.

I Växjös fall har kommunen länge varit väldigt positivt inställda till återbruk vilket initierade projektet med Återbruksbyn 2015 – tillsammans med en extern initiativtagande aktör (Macken) - som så småningom skulle drivas av Macken.

Inställningen till återbruk har präglats av viljan att visa sitt åtagande till kommunens slogan ”Europas grönaste stad”. Det grundar sig också på att Växjö vill följa sitt miljö- och avfallsprogram som uppfordrar kommunen till att bli bättre på att återbruka och minimera avfall.

3.2.2 Vad är lönsamt i en delningsverksamhet?

Som nämnt i inledningen av 3.2.1 har samtliga plattformar erhållit bidrag för uppstart av verksamhet. I dagsläget är Retuna i princip självfinansierade. Anna Bergström berättar att vid uppstarten av Retuna, år 2015, mottogs ett driftbidrag på 2,5 miljoner kronor från kommunen. De pengarna användes för att reducera hyran (30%). År 2017 mottogs inget driftbidrag men den reducerade hyressättningen kvarstod vilket genererade en förlust på cirka 1,4 miljoner kronor. Från och med januari 2018 har det inte förekommit någon reducerad hyra. Sedan dess har verksamheten gått jämt ut. Det kan i efterhand konstateras att etableringsfasen har tagit tre år. Ägarna av Retuna tar in marknadshyra från hyresgästerna och den inkomsten täcker verksamhetens driftutgifter. Genom nya samarbeten, gärna med kända varumärken ser Retuna att det kan utöka målgruppen och därmed öka lönsamheten. Detta är också ett samarbete internt i ledningen, bland existerande hyresgäster att främja gallerian genom marknadsföring och kommunikation. Att öka antalet externa event benämns också som en aktivitet för att öka kännedomen om Retuna och få fler att handla cirkulära produkter.

”Våra hyresgäster kämpar, som många andra i branschen, med att få vinst i sina bolag. Omsättningen täcker i dagsläget driftkostnader och till ungefär en lön.”

Anna Bergström, Retuna.

Både Växjö återbruksby och Kikås galleria planerades att ha en initierande finansieringsplan liknande Retunas, det vill säga en kombination av självfinansierad verksamhet och bidrag från kommunen. Växjös återbruksby planerade drivas av en extern aktör med månadshyra som med tiden skulle bli helt självförsörjande. För att hålla nere utgifterna och möjliggöra lägre hyra samt mer lönsamhet krävdes det, enligt Anders Lundgren, en befintlig byggnad som inte kostar för mycket att renovera. Byggnaden behöver också vara lättillgänglig för besökare och för att skapa köpkraft för återbruk. Samtidigt behövs det också billig arbetskraft eftersom verksamheter som baseras på återbruk och

delningsfunktioner inte förväntas ha stora vinstmarginaler. Kikås galleria planerade att möjliggöra billigare hyror för huserande verksamheter genom att hyra ut lokaler till konferenser och workshops.

STPLN är inte kommunalt driven men är beroende av ekonomiskt stöd från Malmö Stad som täcker driftkostnaderna (cirka 2 miljoner årligen) och från andra externa finansiärer (cirka 3–4 miljoner). Två miljoner är egna intäkter från kurser, medlemskap och andra externa aktiviteter.

”Merparten av det vi tjänar pengar på är workshops, kurser och event för företag, skolor, kommuner och privatpersoner. Så om vår verksamhet var tvungen att bli kommersiell så hade vi haft många fler uthyrningar av lokaler. Vi hade tagit in alkoholorättigheter och haft publika event. Vi hade också haft annan marknadsföring, och jobbat på att bygga upp bra sociala plattformar på sociala medier”.

Bertil Björk, (STPLN)

3.2.3 Vilka förutsättningar är viktiga för att en delningsverksamhet ska bli välfungerande och vad uppges vara barriärerna?

I intervjuerna med delningsverksamheterna nämndes flertalet barriärer och möjligheter i utformandet och drivandet av en välfungerande delningsverksamhet. Faktorerna har delats upp utifrån vilken fas de har nämnts tillhöra av respondenterna. Vilka barriärerna, samt vilka möjligheter, som är viktiga har sammanfattats i Tabell 3. Därefter följer förklarande text av tabellens innehåll.

Tabell 3. Sammanställning av barriärer och viktiga förutsättningar i utformandet av en delningsverksamhet.

Typ	Planeringsfasen	Etableringsfasen	Verksamhetsfasen
Förutsättningar	<p>Belägga verksamheten i ett nyetablerat område. Gör platsen tillgänglig. Drivna eldsjälar. Samarbete och dialog med liknande verksamheter.</p>	<p>Ha aktiviteter och event som attraherar. Ha organiserad miljö som är smakfull och attraktiv. Erbjud funktioner/tjänster som kompletterar varandra. Ha många målgrupper. Marknadsför vad som är unikt. Visa verksamhetens miljökompetens. Satsa på hyresgästerna. Låt användarna vara med och utveckla verksamheten.</p>	<p>Ha många olika finansärer. Transparens om verksamhetens styrkor och svagheter. Digital infrastruktur.</p>
Barriärer	<p>Svårtillgängligt läge. Brist på investeringsmedel. Avsaknad av lämplig byggnad. Behov av dyr nybyggnation/renovation. Hitta aktör som vill driva verksamheten. Politiskt motstånd.</p>	<p>Höga hyror. Rätt marknadsföring. Få dit besökare och stabilisera flödet. Hitta hyresgäster som kan betala hyra. Ändra konumenters inställning till återbruk. Hitta rätt arbetskraft; ekonomiskt och kompetens.</p>	<p>Upprätthålla intresset/trenden. Dålig kvalitet på produkter. Leva som man lär. Konvertera fler att återbruka.</p>

- Viktiga förutsättningar i planeringsfasen

I planeringsfasen nämner samtliga respondenter att lokaliseringen av en delningsverksamhet är en avgörande faktor. Verksamheten behöver vara beläget på en tillgänglig plats. Kikås, vars galleria planerades vara i anslutning till Mölndals återvinningscentral, benämner också fördelen med att ha korta avstånd mellan materialflöden. Geografisk närheten mellan insamlingsplats (av inlämnat material och produkter), produktion (rekonditionering och renovering av produkter) och försäljning (i återbruksgallerian) ses som en viktig faktor för en välfungerande delningsverksamhet på grund av bekvämliga och tidseffektiva skäl.

Enligt STPLN konstaterar att för att få en varierad publik är det bra att komma in i ett nyetablerat område som inte än har skaffat sig någon kultur. Då kan verksamheten bli en del av områdets kultur och fler känner anknytning till verksamheten.

Samarbeten mellan interna och externa aktörer benämndes också som en faktor för ett välfungerande delningsverksamhet. Exempelvis har Kikås tagit stor inspiration och hjälp av Retuna i sin planeringsfas, för att effektivisera denna och slippa ”uppfinna hjulet igen”.

Att lägga fokus på miljön i lokalen är också viktigt. STPLN menade att lokalen ska präglas av det verksamheten syftar till att erbjuda sina besökare och ge en känsla av att vilja komma tillbaka. Kikås var enig och berättade att stor fokus lades på att göra byggnaden lättillgänglig, inbjudande och funktionell i utformandet av gallerians arkitekturritningar.

- *Viktiga förutsättningar i etableringsfasen*

En framgångsfaktor i etableringsstadiet, men även i planeringsstadiet enligt verksamhetsledaren på STPLN, är att låta användarna vara med och utveckla platsen och vara en del av verksamheten. Sedan uppstarten 2006 har STPLN utvecklat sitt erbjudande utifrån användarna och hitta aktiviteter som attraherar avsedd målgrupp vilket i sin tur har gjort verksamheten till en populär destination. Retunas affärsmodell har i likhet till STPLN utgått från invånarnas perspektiv för att möjliggöra konsumtion av återbrukade och hållbara produkter samt att tillgängliggöra cirkulära produkter på ett sätt som är attraktivt och smakfullt. Retuna har i sin affärsmodell definierat olika funktioner som kompletterar varandra så som att erbjuda en handelsplats, kunskapscenter och mötesplats. Kombinationen avser attrahera en bred målgrupp och möjliggöra för privatpersoner, företag och organisationer att verka för ett cirkulärt flöde istället för ett linjärt.

Enligt Anna Bergström (personlig kommunikation, 3 april 2019) har Retuna fått mycket uppmärksamhet just för att konceptet är unikt samtidigt som verksamheten visar en hög miljökompetens. Genom att tidigt uppmärksamma hur unikt projektets är i marknadsföring har gallerian blivit internationellt känd.

Utifrån ett ekonomiskt perspektiv i etableringsfasen nämner Anna Bergström att det är viktigt att verksamhetens förutsättningar möjliggör för marknadsmässiga hyror och att hyresgästerna har råd att betala den och samtidigt ta ut lön. De förutsättningarna behövs för att verksamheten ska bli långsiktig och självfinansierad. Retuna löste det som följande:

”Under 2015 och 2016 hade vi ett driftbidrag från kommunen som vi valde att lägga på den reducerade hyran och hade därför goda resultat under dessa år, men 2017 hade vi inget bidrag men hade fortsatt reducerad hyra”.

Anna Bergström, Retuna.

Gällande arbetskraft konstaterade Växjö kommun att en förutsättning för att återbruksbyn skulle kunna fungera är att ha kostnadseffektiv arbetskraft för att

kunna bedriva verksamheten i dagsläget. Växjö kommun definierar också att det behövs en eller flera externa aktörer som kan driva verksamheten, som har en affärsmodell som kan betala hyra. Balansgången består av att ha fräscha lokaler som inbjuder besökare, samtidigt som att hyran ska vara lämpligt satt för hyresgästers möjlighet att betala.

- *Viktiga förutsättningar i verksamhetsfasen*

Enligt Retunas affärsplan för 2019 är det viktigt att ledningen är transparenta med verksamhetens styrkor såväl som svagheter och utmaningar. Det ger ett förtroende för omgivningen och skapar kundlojalitet enligt Anna Bergström.

Anna-Maria Blixt uttryckte hur viktig den digitala plattformen är för en välfungerande verksamhet, dels för gallerians konsumenter och användare samt för effektiviteten i produktion gällande inventarier, produkt- och materialflöden.

Som nämnt i föregående avsnitt är STPLN beroende av extern finansiering. Utifrån ett ekonomiskt perspektiv konstaterar Bertil Björk att för verksamheter som är beroende av externa bidragsgivare är det fördelaktigt att ha många olika finansierare, därmed är verksamheten inte lika sårbar om en finansiering skulle utebli.

- *Barriärer i planeringsfasen*

Samtliga respondenter enas om att konsumenters inställning till återbrukade produkter försvårar verksamhetens framgång, cirkulär genomslagskraft och samhällelig reform. Bilden av att återbruk är skräp måste förändras till insikten att det är unika produkter och visa varför återbruk är ”supercoolt”:

”Folk tänker att det är skräp. Det är otroligt viktigt att lyfta det (återbruk) till rätt nivå, att det är något unikt och supercoolt”.

Anna-Maria Blixt, Tengbom.

För att konsumenter ska besöka en återbruksgalleria eller delningsverksamhet spelar avstånd och tillgänglighet roll. I Växjös fall benämndes lokaliseringen som en barriär. Återbruksbyn ligger i anslutning till kommunens återvinningscentral. Platsen ligger enskilt utanför Växjö och har ingen naturlig förbifart vilket gör den mindre lättillgänglig. Anders Lundgren, projektledaren för Växjö återbruksby, konstaterar att köpkraften inte är tillräckligt stor för återbruk i nuläget och om

verksamheten är beläget på en svåråtkomlig plats kan det vara avgörande för besöksantalet.

Anledningen till att Växjös återbruksby avstannade i planeringsfasen var på grund det inte fanns nog med investeringsmedel för projektet. Mestadels berodde det höga investeringsbehovet på att fastigheten som var tänkt att användas behövde renoveras och nybyggas. Den externa aktören som skulle driva återbruksbyn hade inte möjlighet att driva verksamheten när hyran blev för hög. Anders Lundgren berättade att på grund av den höga hyran har det varit svårt att hitta någon som har möjlighet att betala det som krävs i och med de nödvändiga renovationerna. Dock var det aktuellt att istället göra en ombyggnation. Därför har idén skalats ner för att spara på kostnaderna vilket resulterat i att byggnaden idag ska genomgå minimalt med renovationer för att husera inlämning av prylar som hämtats av secondhand-aktörer. Anna-Maria Blixt berättade en snarlik historia varför Kikås Upcycling-galleria avstannade. Den tilltänkta budgeten var för låg och inte heller förankrad bland kommunens politiker. Rädslan för politiskt motstånd i och med att budgeten hade spruckit resulterade i ett avtagande engagemang i gallerians projektgrupp och att projektet snabbt lades.

- *Barriärer i etableringsfasen*

Det tog tid innan Retunas siffror blev stabila och visade positivt resultat. Utmaningarna att etablera sig tog tre år och sammanfattas av verksamhetsansvarig som nedan:

”Etableringsfasen är den jobbigaste och största pengatjuven, när den väl har passerat och du är etablerad, du har ditt flöde av människor och verksamheter så rullar det på ganska väl. Men det är det största hindret att övervinna”.

Anna Bergström, Retuna.

I enighet med STPLN konstaterar Växjö kommun att det är lönerna som är den största utgiften för verksamhetsbedrivaren. Svårigheten att hitta lämplig arbetskraft, till rätt lön är en utmaning för delningsverksamheter. I STPLN:s fall har de lyckats skaffa sig en återkommande skara volontärer, som möjliggör den verksamheten som bedrivs idag. Men för att göra att volontärerna återkommer behövs något i utbyte vilket, enligt Bertil Björk, är helt situationsbaserat. Det som attraherar volontärer till STPLN i Malmö, attraherar kanske inte Växjöbor till återbruksbyn.

- *Barriärer i verksamhetsfasen*

Väl förbi etableringsfasen finns det fortfarande komplikationer att ha i åtanke. En utmaning för Retuna är hur de ska upprätthålla intresset för återbruksgallerian, nu när ”nyhetens behag” har passerat. Samtliga respondenter är överens om svårigheterna med att säkerställa återbrukade produkters kvalité och konsumenters förväntade krav på lång hållbarhet på det som köps. En återbrukad produkt behöver hålla samma kvalité och hållbarhet för att kunna ersätta en nyproducerad produkt. Enligt Retunas affärsplan är detta fundamentalt för att cirkulära produkter ska fortsätta efterfrågas samt vända den låga köpkraften för återbruk. Att erhålla ett dåligt rykte anses också vara ett hot mot verksamheten, vilket kan vara ett resultat av dålig kvalité. En annan anledning till dåligt rykte kan också vara att ”inte leva som man lär”. Det vill säga att anställda och verksamhetsansvariga inte själva konsumerar så som de uppmanar andra till att konsumera.

3.3 Intervjuresultat: Byggherrar

Åtta av tretton byggherrar har deltagit i intervjuerna och som tidigare nämnt är respondenterna anonyma.

Analysens kodning har utgått från följande rubriker:

- Hur beskrivs byggherrarnas attityd till DE?
- Vad definieras som viktiga förutsättningar för DE?
- Vad uppges som barriärer för att implementera DE?
- Vad är inställningen till Byggnad 14?
- Vem förväntas utgöra målgruppen?

3.3.1 Hur beskrivs byggherrarnas attityd till DE?

Gällande byggherrarnas attityder till DE var respondenternas svar likartade. Alla svar innefattade en positiv inställning till att implementera delningslösningar i nya projekt. Samtliga uttryckte, i olika hög grad, vikten av att jobba med hållbarhet där alla uttryckte att CE och DE innefattades. Följande citat summerar samtliga byggherrars yttrande kring CDE:

”Hållbarhetsfrågan står högst upp på agendan och därmed också delningsekonomi som en del av det. Men mycket fokuserar på byggprocessen, energi och så vidare”
- Byggherre 8.

I många byggherrars resonemang framgår det en nyfikenhet och vilja att implementera DE-funktioner. Anledningen tycks vara på grund av att de ser en växande positiv inställning bland sina användare och benämner DE som en trend som är viktig att prioritera för att vara en attraktiv aktör på marknaden. Samtidigt uttrycker två av byggherrarna att det finns en kostnadsfråga som kan begränsa möjligheterna i implementeringen av DE-funktionerna:

”Vi är såklart nyfikna på delning och om vi kan bidra utan att det kostar alldeles för mycket så kan det absolut vara aktuellt” - Byggherre 5.

”Det är klart att det finns ett värde i något som kommer att öka i utbud, vilket jag tror gäller inte bara denna branschen. Folk är mer och mer medvetna om att jorden är en ändlig resurs och vi är på något sätt i starten och då kan det bli svårt att se de finansiella fördelarna med det. Men ju längre man kommer och ju dyrare andra saker blir desto attraktivare kan de cirkulära modellerna bli” - Byggherre 1.

Byggherrarnas attityd kring DE framställs som positiv. Byggherrarna använder begrepp för att beskriva sin inställning till DE som ”nyfiken”, ”inlyssnande”, ”positiv”, ”oerfaren”, ”värdefull”, ”självgyvnande”, ”svårhanterlig” och ”dyrt”. Följande citat belyser byggherrarnas blandade inställning till DE:

”DE kan gynna oss i rätt läge och i rätt koncept, alltså bostadsprojektets läge, marknad, målgrupp och så vidare. Vi gör en analys till varje projekt som begränsar det [förekomsten av delningsfunktioner] och analysen den beror på, det är olika anvisningar vi har. Analysen vi gjorde för Sege visade att det är ett rimligt läge”
- Byggherre 2.

”Det är läge att lära sig mer om det, vilket vi gör i detta projektet” - Byggherre 3.

”Det är absolut jätteviktigt, ledningen är ytterst positiva till delningsekonomi vilket bottenar i vetskapen om att framtidens mobilitet kan komma att se annorlunda ut och att det är viktigt att engagera sig i utvecklingen så att bolaget kan ställa om sin verksamhet efter det som efterfrågas” - Byggherre 6.

”Vi besitter viss kunskap, men den är i uppstart och inte vidare utarbetad. Vi ser att det finns ett växande intresse för delning dels bland boenden men också bland

företag vilket såklart gör att vi kan lägga ner mer fokus på frågor som delning. Men eftersom det är ett intresse som ganska nyligen har dykt upp kan jag inte påstå att vi har kunskapen vi behöver” - Byggherre 7.

”Det finns ett värde i att satsa på delningsekonomi, det ses som en ”långt hängande frukt” eftersom det kan spara pengar till företaget. Istället för att alla ska ha en tvättmaskin får alla dela på en, det är sådana besparingar vi som företag kan göra genom att satsa på delningsekonomi” - Byggherre 4.

3.3.2 Vad definieras som viktiga förutsättningar för att implementera DE?

- Krav på DE i markanvisningstävlingen

När det gäller förutsättningar uppger alla byggherrarna att det mest fundamentala är kraven på DE-funktioner i markanvisningstävlingen från Malmö Stad. Om inte kommunen hade initierat att DE skulle vara en del av projektet, och en förutsättning för att byggherrarna skulle vinna markanvisningstävlingen hade inte DE varit prioriterat. Byggherre 3 nämner att de hade haft en gemensam tvättstuga och utrymme för cykelpump oavsett detta, då detta är standard för alla deras byggnader. Byggherre 5 konstaterar motsatsen och berättar att de just har infört egen diskmaskin i sina lägenheter baserat på efterfrågan hos deras boenden.

”Vi tycker att det är roligt att delningsekonomi är en del av projektet. Den inställningen har vi gått in med från början. Vi jobbar inte med något liknande i andra projekt vilket såklart gör detta mer utmanande” - Byggherre 5.

- Samordning bland delaktiga aktörer

Byggherre 3 har viss erfarenhet av DE-funktioner i tidigare projekt. Men det som skiljer sig för Byggherre 3 i detta projektet har varit kunskapsutbytet gällande DE i delningsgruppen. Denna uppfattning delar många byggherrar som har varit delaktiga på delningsgruppsmötena. Delningsgruppsmötena har hållits en gång per månaden sedan september 2018 och har för de flesta setts som tidskrävande, fast givande. Att det finns tid att lägga för byggherrarna är en avgörande faktor för att DE-funktioner ska bli praktiskt genomförbara, och enligt merparten av deltagarna är det mycket tid som har gått åt till detta. Men tid har gjort att gruppen har gett upphov till att idéer har behandlats, konkretiserats, antagits eller förkastats och gett underlag för utformandet av DE i området på bästa sätt. Samtliga respondenter är överens om att en av de viktigaste förutsättningarna för

DE är att samtliga aktörer, i detta fallet byggherrar och Malmö Stad, är i samstämmighet och koordinerade i hur DE ska implementeras. Att Malmö Stad har varit med och organiserat, strukturerat, faciliterat och följt upp delningsgruppsmötena är också en viktig förutsättning i sammanhanget.

”Vi tror att det är helt avgörande att vi byggherrar är i samklang med varandra, att vi kommer fram till att det här är något det finns underlag och behov av än att varje byggherre ska komma på själv vad du ska göra eller vad du ska bidra med”
- Byggherre 1.

- *Implementerande av DE tidigt i planeringsfasen*

Eftersom projektet utgår från ett bostadsområde som än så länge inte är bebott benämns planeringen av DE-funktioner vara i ett fördelaktigt skede. Fördelen grundar sig i att DE kan utformas innan byggstart och därmed vara med från början, istället för att inkorporeras i ett redan etablerat bostadsområde.

”Det [delningsekonomi] behöver vara på plats från början, inte när boenden flyttar in utan det måste vara där från början. Annars har man hittat sitt invanda mönster och det är svårare att anamma, det är en nyckelfaktor” - Byggherre 8.

Genom att DE-funktioner tas i beaktning redan i planeringsstadiet av ett bostadsområde kan förutsättningar skapas som annars hade varit svåra att ändra på i redan etablerade områden. Byggherre 3 belyser att goda förutsättningar för DE grundar sig i god tillgänglighet, att det finns en god genomströmning av människor som naturligt passerar Byggnad 14 i sin dagliga vardag. Genom att belägga parkeringshus, knutpunkt för kollektivtrafik, källsortering och matbutik i anslutning till Byggnad 14 så att det skapas mötesplatser som drar folk, som samtidigt ”passar på” att nyttja de delningsfunktionerna som är tillgängliga på mötesplatserna.

”Byggnad 14 är absolut bra beläget för sitt syfte. Det kommer vara en bra genomström av människor på grund av närheten till både parkeringshuset och kollektivtrafiken” -Byggherre 3.

- *Ambitiösa mål och gemensam, välgrundad affärsmodell*

Att upprätta en affärsmodell för DE i Byggnad 14, baserat på väl genomarbetat underlag, ses som en avgörande faktor för ett välfungerande delningsverksamhet.

”Utformandet av en affärsmodell som hittar affären i delningsekonomi och som gör att det inte kostar för mycket att starta upp verksamheten och att det går att

drifta på ett lönsamt sätt. Man måste vilja det gemensamt bland alla aktörer och det är inte lönt att starta upp något om det inte finns underlag för att funktionerna kommer att användas” - Byggherre 5.

”Vi är medvetna om det här och trenden i det. Det är något som vi kommer att vara en del av men det är det vi ser just nu. Det är inget färdigt koncept i dagsläget. Vi är helt öppna för det, det kommer bli viktigt för att nå många mål som ekologiska och samhällseliga” - Byggherre 3.

Det är viktigt att affärsmodellen är praktiskt genomförbar och att planen inte fastnar i tomma ord och teori. Avtal behöver utformas, löften behöver åtas, engagemang behöver finnas för att det gemensamt ska kunna finnas förutsättningar för DE i området. Underlag som tas fram, som syftar till att ligga till grund för koncept och affärsmodell, behöver vara förankrat i kompetens, kreativitet och siffror. En del av byggherrarna uttrycker också ett intresse att vara med och finansiera delningsverksamheten i Byggnad 14 och på så sätt uppfylla kraven på DE i markanvisningstävlingen istället för att implementera DE i sin egen fastighet.

”Som vi ser det, om vi kan göra bostäder av den ytan som vi tänkte göra samnyttjande funktioner av så är vi absolut intresserade av att betala en peng för det” - Byggherre 8.

- *Externt drivande aktör*

Alla byggherrar konstaterade att deras kunskap gällande DE är begränsad och därmed också förekomsten av delning i andra projekt som de bedriver. I många resonemang var anledningen att DE är ett förhållandevis nytt arbetsområde bland byggherrarna. Enligt respondenternas svar underlättar det att en extern aktör, med erfarenhet inom CE och DE, tar sig an uppgiften att dels undersöka förutsättningarna för DE-funktioner i planeringsfasen, men också att driva verksamheten i etableringsfasen, det vill säga när området är färdigställt. Fördelen med att ha en extern aktör benämns vara att denna inte har samma roll som i projektet som byggherrar och kan därmed ta andra beslut som får bra genomslagskraft. Aktören besitter kompetens som underlättar för det praktiska genomförandet och möjligheten att faktiskt få det välfungerande. Det ses också som en underlättande faktor att faktiskt anamma DE på ett mer helhjärtat sätt, just för att byggherrarna får tydlighet i vad som krävs av dem, både monetärt och planeringsmässigt. Det underlättar även då de slipper planera hur DE-funktioner ska förvaltas i etableringsfasen.

”Hur våra delningsfunktioner i våra byggnader ska förvaltas sen när vi är färdiga, det vet vi inte än. Men det är där vi tänker att ni kommer in, det gör oss väldigt intresserade av att höra vad ni har att erbjuda” - Byggherre 6.

”De [ledningen] gillar att det kommer in en aktör som GIAB och underlättar saker för dem” - Byggherre 4.

”Vem kommer att se till att delningsfunktionerna faktiskt fungerar, vem ser till att det ser okej ut i det gemensamma vardagsrummet, vem ser till att borren fungerar eller liknande. Det vet vi inte riktigt, men där är vi öppna för förslag” - Byggherre 2.

3.3.3 Vad uppges som barriärer för att implementera DE?

- *Svårigheten med att hitta lönsamhet i DE*

Många av byggherrarna konstaterade att deras förkunskap gällande CE och DE har viss begränsning. Byggherre 1 konstaterar att den begränsningen gör det svårt att se de finansiella fördelarna med DE, just eftersom de är i uppstarten av att börja jobba med projekt som bejakar DE i sitt utformande. Alla byggherrar uttrycker i dagsläget ett intresse för samnyttjande DE-funktioner i Byggnad 14 men prislappen för det ses som avgörande för att ta beslutet ifall de är villiga att ingå ett samarbete. Samtliga säger att intresset är stort men det ekonomiska intresset avgör beslutet ifall de är med eller inte i en gemensam affärsmodell för DE. Det uttrycktes, i samtliga intervjuer, ett intresse att sänka p-normen för området vilket därmed hade frigjort kapital som hade kunnat spenderats på DE-funktioner istället.

”Alla [byggherrar] har commit:at sig till att det är delningsfunktioner som gäller, så alla är väl intresserade men alla bevakar samtidigt också sina ekonomiska incitament” - Byggherre 8.

”Sen får vi sortera och utgå från den kunskap och kompetens där vi ser en affär, och om det finns ett intresse för det så ställer vi frågan beroende på om tillräckligt många [byggherrar] är intresserad av det så kör vi på det eller inte” - Byggherre 2.

”Jag tror att när människor upptäcker fördelarna med delningsekonomi så kommer dessa uppfattas som väldigt positiva. Men cirkulär ekonomi kräver också tid från människor att jobba med det ideellt annars blir det inte så billigt som man tänkt och då får man omvärdera. Det är ju väldigt svårt med marginaler och sånt där. Om det

blir för dyrt så vill folk hellre äga det själv för då vet jag att jag har det”
- Byggherre 1.

En svårighet rör osäkerheten om ifall DE-funktioner faktiskt används i slutändan. Byggherre 3 beskriver svårigheten med att få boenden att nyttja DE-funktioner i ett annat projekt, där anledningen till det låga utnyttjandet är ovisst. Användandet av DE-funktioner menar Byggherre 3 beror på vilken målgrupp som lägenheterna riktar sig till, vilket läge, hur många lägenheter som funktionerna riktar sig till, marknad och projektets koncept.

”I Sege Park är det klockrent, men det [DE] passar inte i alla koncept. Det beror på läge, marknad, målgrupp och så vidare. Det kräver en viss volym bakom, en viss storlek på projekt och i detta projektet är det en rimlig volym” - Byggherre 3.

Viktigt att beakta, vilket Byggherre 2 belyser och vilket resterande byggherrar också uttrycker att de är införstådda med, är att utbudet av DE-funktioner inte bör konkurrera med varandra. Om alla byggherrar skulle planera DE funktioner separat, utan att samverka med varandra, hade delningsfunktionerna tappat sin ekonomiska relevans vilket följande citat belyser på ett bra sätt.

”Man kan inte vara för många om att erbjuda delningsfunktioner och samtidigt krävs det ett tillräckligt stort projekt för att det faktiskt ska fungera. Man tar udden av delning om alla byggherrar sitter på vars en verkstad, då är det bara en extra service istället för att gå till cykelverkstaden” - Byggherre 2.

- *Delat ansvar är inget ansvar?*

Det finns vissa skillnader på byggherrarnas inställning och deltagande i delningsgruppen. Merparten benämner ett värde i de månatliga sammankomsterna och infunnit sig mer eller mindre vid alla tillfällen. Fåtalet uttryckte ett ointresse att delta, vilket grundade sig på att de kände bristande inflytande utifrån antalet tilldelade lägenheter i projektet. Delningsgruppsmötena ansågs resultera i bra samsyn, informationsspridning och samordning bland byggherrarna. Dock konstaterade alla byggherrar problematiken att gå från att tala till att praktiskt agera. Att alla hade ett ansvar att implementera delningsfunktioner, dels i sina egna byggnader men också att bidra till delningsfunktioner i området i stort gjorde att mycket tid och tanke gick åt till att diskutera vilket har inneburit svårigheter med att ta nästa steg mot att faktiskt implementera. Många uttryckte svårigheter med att konkretisera vidare steg och ta beslut på praktiska

genomföranden i gruppen just för att det delade ansvaret frångår alla förmågan att driva vidare implementerandet i praktiken.

”Delat ansvar kan ofta göra att ingen driver frågan, därför är det extra bra att ni som extern aktör är involverade och driver denna fråga i praktiken” - Byggherre 8.

- *Finansiella faktorer*

De ekonomiska förutsättningarna är en stor barriär för merparten av alla byggherrar. Beroende på antal tilldelade byggrätter så kan det vara mer eller mindre gynnsamt att satsa kapital på att implementera DE-funktioner. Samtliga uttrycker att det är svårt att sätta en budget för hur mycket pengar som kan investeras i att implementera DE-funktioner för varje byggherre. Vissa byggherrar menar på att deras tilldelning inte möjliggör större pengar att investera i DE. Det uttrycks också att området runt om Sege Park inte är tillräckligt populärt i dagsläget vilket genererar en osäkerhet kring individens villighet att betala. Byggherrarna som ska bygga hyresrätter poängterar att de måste ta hänsyn till att det i slutändan är hyresgästerna och bostadsföreningen som får betala för de DE-funktionerna som byggherrarna väljer att vara med och finansiera. Om lägenheterna blir för dyra blir dessa svårsålda, men samtidigt ser de även en ekonomisk potential att vara med och finansiera DE-funktionerna. Det som ligger till grund är osäkerheten gällande privatpersoner och bostadsföreningars inställning till och villighet att betala för DE-funktioner. Men som samtliga är överens om är det en fråga för framtiden att utläsa.

”Den eviga bromsklossen är att man inte hittat sättet för alla att tjäna pengar på konceptet [delningsekonomi]. Om man knäcker den nöten så är ju det grymt” - Byggherre 5.

”Våra kunder är inte beredda på att dela, vi har precis infört diskmaskin i våra lägenheter så vi går lite åt det andra hållet” - Byggherre 5.

Byggherre 1 konstaterar också att det inte bara handlar om monetära värden, det handlar också om hur mycket tid byggherrarna kan lägga på att ta fram underlag och utforma konceptet.

”Budget för delning är en jättesvår fråga. Dels handlar det om människors vilja att betala för en lägenhet med delningsfunktioner, utifrån det vet man [byggherren] hur mycket tid man kan lägga på det. Tyvärr är inte Sege Park ett så etablerat

område och om det inte blir så höga priser på lägenheterna måste man hålla nere tiden” - Byggherre 1.

3.3.4 Vad är inställningen till Byggnad 14?

I merparten av intervjuerna uttrycktes det positivt intresse för Byggnad 14 och dess innehåll. Det uttrycktes explicit en betalningsvilja för att få vara med och finansiera DE-funktionerna i Byggnad 14, och därmed kunna tillgodoräkna sig kraven som är beskrivet i markanvisningen. Den gemene uppfattningen är att den bästa delningslösningen för att erbjuda samordnade DE-funktioner med hjälp av en gemensam plattform. Byggnad 14 benämndes ha goda förutsättningar för att husera den gemensamma delningsverksamheten.

”Det skulle absolut vara ett alternativ att hyra in oss i Byggnad 14 och frigöra yta i vår egen byggnad. Men då behöver vi veta vad en potentiell hyra skulle vara, så att vi kan göra nödvändiga beräkningar i kalkylen” - Byggherre 2.

Att området har marknadsfört som Malmös nya skyltfönster för hållbarhet och DE uttrycks också som en självklar fördel av byggherrarna för att på så sätt skapas det redan idag ett intresse för området bland aktörer och framtida boende. Många byggherrar benämner hållbarhetsorienterad marknadsföring som ett fördelaktigt sätt att göra området levande och aktivt, så att inte bara de boende, utan även att externa besökare hittar dit. Byggherre 1 uttryckte att ett gemensamt delningscenter skulle kunna bidra till större intresse för Sege Park samt ge större genomslagskraft till delningsfunktionerna vilket skulle gynna samtliga byggherrar.

”Byggnad 14 är väldigt välkommet. Jag tror att Byggnad 14 kommer vara en stor dragningskraft till hela området. Det är också därför vi inte har förlagt så många funktioner i vår egen fastighet utan att de ska ingå i ett samlat ändamål” - Byggherre 1.

3.3.5 Vem förväntas utgöra målgruppen?

Byggherrarna var huvudsakligen överens gällande vem målgruppen förväntas utgöras av. Alla byggherrar beskrev den primära målgruppen som ”unga”,

primärt ”unga par”. Yngre individer ansågs vara mer öppna för delningsfunktioner och därmed också mer tilltalade av vad Sege Park kan erbjuda.

”Barnfamiljer eller yngre som vill bo nära det gröna. Det är en generationsfråga. Yngre är mer benägna att dela funktioner, därför tror vi på den generationen”
- Byggherre 2.

Framtidens invånare i Sege Park beskrevs också vara miljömedvetna Malmöbor, som vill bo närmare det gröna och slippa bilen. Dock uttrycktes också en viss osäkerhet hos en av byggherrarna:

”Antingen är de hardcore miljömedvetna personer som flyttar ut från Malmös stadskärna för att vara närmare naturen eller är det personer som flyttar in till Malmö för att bo mer centralt och för att slippa bilen. Eller är de greenwashade personer med två bilar” - Byggherre 4.

4. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras resultatet från det empiriska materialet, litteraturöversikten utifrån studiens syfte. Ordningen följer studiens frågeställningar och belyser inledningsvis viktiga förutsättningar vid utformandet av en delningsverksamhet. Avslutningsvis diskuteras vilka funktioner och tjänster som kan möjliggöra en lönsam delningsverksamhet.

4.1 Viktiga förutsättningar

Tillsammans med tidigare forskning visade det empiriska materialet flera viktiga förutsättningar som påverkar hur en delningsverksamhet kan bli välfungerande. Figur 9 visar en sammanställning av faktorer som har definierats.

Figur 9. Sammanfattning av viktiga förutsättningar i Sege Park. Källa: Egen illustration.

I ett bostadsprojekt som i Sege Park syftar DE-funktionerna till att vara en service till invånarna som dels ska förenkla deras livsstil men också göra den mer hållbar. Sege Parks hållbarhetsfokus och tillhörande delningsfunktioner hoppas på att tilltala unga, miljömedvetna individer. Målgruppen förväntas vara par eller små familjer som söker ett bilfritt, stadsnära liv på mindre boendeyta, med närhet till grönska, och vars livsstil präglas av viljan att vara miljövänliga och positivt inställda till att dela så mycket som möjligt.

Enligt samtliga respondenter bottnar förutsättningarna till stor del i vilka investeringsmöjligheter som finns tillgängliga. Samtidigt finns det grundläggande faktorer som har gjort att DE fått ta utrymme i Sege Park. Enligt byggherrarna finns det ett antal fördelar som de upplever vara avgörande för att DE ska kunna implementeras. Inledningsvis var markanvisningens uppmaning, och kommunens engagemang för DE, att byggherrarna skulle implementera delningsfunktioner i Sege Park. Dock framgick det att det finns svårigheter med att uppfylla åtagandet att införa delningsfunktioner på grund av för liten tilldelning av lägenheter i markanvisningstävlingen och därmed inte nog med inkomstbringande bostäder

för att ge utrymme för investering i delning. Det finns även en osäkerhet gällande hur omfattande delningsverksamheten skulle vara, just på grund av ovissheten kring kostnaden i förhållande till byggherrarnas totala budget. Bostadsprojektets storlek kan därmed ses en viktig förutsättning, utifrån byggherrarnas perspektiv. Ofta är större projekt förknippade med större möjligheter till att frigöra investeringsmedel till extratjänster så som DE-funktioner.

Studiens resultat fastställer att det behövs en ledande aktör som praktiskt genomför arbetet för att inte enbart fastna i teoretisk planering av DE-funktioner. En viktig utgångspunkt för de aktörer som ska driva delningsverksamheten är de ekonomiska förutsättningarna. Den centrala problematiken grundar sig på svårigheten att hitta lönsamhet i olika DE-funktioner. Utifrån resultatet från intervjuerna med delningsverksamheter är det inte förrän verksamheten har genomgått den så kallade etableringsfasen (se 3.2.3) som lönsamhet kan påvisas. Vilket gör att mängden investeringsmedel är en delningsverksamhets viktigaste förutsättning, och största barriär för att bli välfungerande. Samtidigt kan det konstateras att det finns en motsägelse mellan byggherrarnas hjärta och plånbok. Samtliga är positiva till DE och vill att Sege Park ska präglas av hållbarhet, på grund av de tilltagande klimatproblemen. Plånboken motsäger dock implementerandet av DE, eftersom det är dyrt och på grund av den rådande svårigheten att beräkna de potentiella vinsterna är det svårt att argumentera för och legitimera den nödvändiga investeringen. Om delningsverksamheten i Byggnad 14 kan uppvisa vinsterna kan det skapa incitament för aktörer att investera i denna typ av verksamhet. Svårigheten med vinstberäkningarna kan dock påvisa ett kunskapsgap gällande lämpliga DE-funktioner att implementera. Det kan diskuteras om det finns DE-funktioner som går att applicera framgångsrikt i olika sammanhang, eller om utbudet behöver vara platsspecifikt utformat. Fortsättningsvis påpekade flertalet av byggherrarna sin okunskap gällande hur DE-funktioner bör implementeras och vilka som borde prioriteras.

Flera av delningsverksamheterna som intervjuades har haft svårigheter gällande hyreskostnaden. För hög hyra har resulterat i att hyresgäster inte har kunnat bedriva sin verksamhet och för låg hyra medför att hyresvärderna har gått minus. Hyressättningen försvårar därmed delningsverksamhetens möjligheter att bedrivas. Vid analys av viktiga förutsättningarna kan det alltså konstateras att hyran behöver subventioneras för att möjliggöra välfungerande delningsverksamhet. Således är det relevant att definiera vad den subventioneringen ska innebära; vem ska betala vad, hur mycket subventionering behövs, och vilket upplägg ska väljas på kort- respektive lång sikt.

4.2 Vad möjliggör lönsam delning?

Utifrån respondenternas intervjusvar är det många faktorer som ska till för att verksamheten ska kunna bedriva en delningsverksamhet lönsamt. Precis som andra kommersiella verksamheter behöver en delningsverksamhet en välgrundad affärsmodell för att möjliggöra lönsamhet (Fielt, 2013; Toro-Jarrin, Ponce-Jaramillo, & Güemes-Castorena, 2016). Enligt Osterwalder & Pigneur (2009) bör en affärsmodell definiera huvudsakliga partnerskap för att verksamheten ska kunna bygga infrastrukturen för samarbete i verksamhetens värdekedjor vilket i sin tur kan stabilisera flödet av intäkter. Respondenterna från delningsverksamheterna konstaterade att planeringsfasen innehöll många barriärer så som brist på investeringsmedel och värdegrundade samarbeten. Att identifiera och ingå i förtroendeingivande partnerskap, med en eller flera aktörer skapas därmed en viktig förutsättning för att möjliggöra en lönsam delningsverksamhet. I fallet Sege Park har den utdragna planeringsfasen med kontinuerlig byggherredialog och den relationen som har byggts upp över tid gynnat partnerskapets kvalitet.

Målgruppen som förväntas bo i Sege Park är en avgörande förutsättning för attraktiviteten hos delningstjänster och ska innefattas i affärsmodellen för området (Osterwalder & Pigneur, 2009). Fördelen med att delningsverksamheten ligger i ett bostadsområde är att det möjliggör en nära och lojal användarrelation. Dock visar resultatet på att invånarna i Sege Park inte räcker som målgrupp, utan andra kundsegment behöver definieras. Exempelvis vilka företag som kan vara intresserade av att hyra lokaler eller husera i eventuella kontorsutrymmen i byggnaden. Ju fler långsiktiga partnerskap som etableras, desto stadigare intäkter för verksamheten vilket i sin tur ger större möjligheter för GIAB att utforma välfungerande delningsfunktioner (Osterwalder & Pigneur, 2009; Toro-Jarrin, Ponce-Jaramillo, & Güemes-Castorena, 2016).

I etableringsfasen kan aktiviteter så som publika event och kurser bidra till att Byggnad 14 uppmärksammas och marknadsförs som en destination värd att besöka. Lämpliga kanaler att använda i marknadsföringssyfte är också viktigt att definiera och beskriva i affärsmodellen (Osterwalder & Pigneur, 2009). Affärsmodellen behöver också påvisa delningsverksamhetens värde, hur värdet erhålls samt hur värdet levereras till användarna. Det vill säga vilka delningsfunktioner som erbjuds och vilka problem som funktionerna löser för sina användare. Genom att definiera hur DE-funktionerna görs attraktiva och hur de kan komplettera varandra, kan fördelarna förtydligas gentemot olika

målgrupper. Vidare kan det också vara värdefullt att påskynda etableringen av Byggnad 14 genom att påbörja verksamheten innan området är färdigställt. Genom att frångå planeringsfasen och börja etablera Byggnad 14 skulle Sege Park kunna utformas till en destination för människor innan inflyttning, förslagsvis mot en reducerad hyra. Då inga invånare kommer att bo i Sege Park förrän tidigast 2022 skulle delningsverksamheten kunna innefatta försäljning av cirkulära produkter, verkstäder och andra tjänster eller evenemang. Därmed skulle Sege Park uppmärksammas av potentiella invånare, attrahera besökare till delningsverksamheten och skapa ett kundflöde. På så sätt kan Byggnad 14 fortare förfina sitt koncept, ligga före i etableringsfasen för Sege Park och få en välfungerande verksamhet.

För att DE ska fungera behöver utlåningen eller uthyrningen till – och mellan - deltagarna genomsyras av ett starkt förtroende. Exempelvis vill användaren vara säker på att delningsfunktionen tillhandahålls när den efterfrågas, och utlånanen vill att funktionen används utan påverkan (Scaraboto, 2015). Dessutom är det också viktigt att transaktionsöverföringen för att låna eller hyra saker är tidseffektiv samt att delningsplattformarna skapar kundlojalitet för att säkerställa utbudet och efterfrågan av delningsfunktioner. Slutligen, om verksamheten i Byggnad 14 kan påvisa hur en delningsverksamhet kan bedrivas lönsamt kan konceptet appliceras i andra bostadsområden. Studiens resultat påvisar att delningsfunktioner så som bilpooler, olika evenemang samt uthyrning av lokal och kontorsplats kan kompensera för funktioner som inte är vinstdrivande så som utlåning och tingotek. Kombinationen av olika DE och CE-funktioner kompletterar varandra, utökar utbudet, förhöjer betalningsviljan och fler målgrupper har anledning till att besöka Byggnad 14. Det handlar alltså om att prioritera infrastrukturen för att tillgängliggöra utbudet av funktioner i Byggnad 14, istället för ägarskap.

5. Slutsats

Behovet och viljan av att äga produkter kan förändras om delningsfunktioner tillgängliggörs, speciellt i närheten av individers hem eftersom då det är på ett bekvämt och tidseffektivt avstånd. Genom att dela, istället för att äga och erbjuda en funktion snarare en produkt minskar efterfrågan av nyproducerade produkter. Minskad efterfråga reducerar miljöpåverkan från tillverkningsindustrin, resurseffektiviserar materialflöden och förebygger att avfall uppkommer. Genomförd studie har syftat att besvara följande frågeställningar:

- Vilka förutsättningar är viktiga i utformandet av en välfungerande delningsverksamhet som kan bedrivas lönsamt?
- Vilka funktioner ska en delningsverksamhet tillhandahålla för att möjliggöra lönsamhet?

Studien har visat på olika förutsättningar för att möjliggöra en välfungerande delningsverksamhet. Det har visat sig att det är viktigt att en delningsverksamheten snabbt kommer vidare från planering- och etableringsfasen för att stipulera funktioner så att verksamheten praktiskt kan komma igång. Följande faktorer har definierats som viktiga för att effektivisera framskridandet:

- Bra partnerskap med involverade aktörer: evenemangsaktörer, verkstadsaktörer, aktörer som tillhandahåller delningsfunktioner
- Investeringsplan som möjliggör en snabb etablering
- Central verksamhetsdrivande aktör för att projektleda
- Affärsmodell
- Medborgardialog

Genom att studera tidigare forskning och utföra intervjuer har det presenterats vilka lönsamma funktioner som identifierats och anses vara centrala i en delningsekonomisk affärsmodell. Baserat på studiens empiriska resultat konstateras det att lönsamma delningsfunktioner primärt är i form utav uthyrning av yta exempelvis som kontorsutrymme, workshops, evenemang, studiebesök och kurser. Således krävs det marknadsföring riktad till olika målgrupper så som privatpersoner, företag och organisationer. För att möjliggöra för den verksamhetsdrivande aktörer att bli kommersiellt driven så fort som möjligt, skulle nämnda funktioner prioriteras i uppstarten. Fortsättningsvis skulle det vara en fördel att starta delningsverksamheten innan inflyttning i bostadsområdet. På så sätt kan verksamheten bli etablerad, det vill säga stabilisera flödet av intäkter och utgifter, för att kunna erbjuda delningsfunktioner som både är vinstdrivande och icke vinstdrivande till Sege Parks invånare. Konceptet delningsekonomi kan därmed användas som en av flera strategier för att öka volymerna av delningsfunktioner, stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi och således främja en hållbar samhällsutveckling.

5.1 Vidare forskning

Då okunskapen gällande delningsekonomi i bostadsprojekt visade sig vara ett problem i samband med planerandet samt implementerandet av delningsfunktioner skulle förslag på vidare forskning kunna vara att undersöka byggherrars möjligheter för framtagandet av innovativa och kostnadseffektiva delningsfunktioner. Resultatet från en sådan studie skulle kunna bidra till att fler byggherrar har möjlighet att erbjuda ett större utbud av delningsfunktioner i sina hyres- och bostadsrätter. Därmed skulle fler individer kunna implementera delningsekonomi och cirkulär ekonomi i sin livsstil, vilket är betydande för att minska resursbehovet samt de miljöeffekterna som följer.

Det kan också vara ett förslag att i framtiden, när Sege Park är färdigställt och inflyttat att utvärdera projektets process samt resultat för att definiera aktiviteter som kan effektiviseras i planering- och implementeringsfasen. Men även för att mäta hur mycket delning som utförs, hur fler delningsfunktioner kan bedrivas kommersiellt samt hur delningsverksamheten i Byggnad 14 skulle kunna skalas upp och förslagsvis bli ett franchisekoncept.

5.2 Samhälleliga och etiska överväganden

Det kan vara relevant att tänka på hur sociala relationer, maktförhållanden, identiteter, ideal och normer påverkas och påverkar vad som uppfattas som mitt, ditt och vårt. Även vara medveten om ägandets kulturella betydelse. Fortsättningsvis kan svårigheter finnas vid beaktandet av kunskapsglappet mellan olika samhällsgrupper gällande delningsekonomekonomi och därmed även användandet av tjänster. Individer som förväntas bo i nya, miljövänliga stadsdelar tenderar att ha en viss socio-ekonomiska förutsättningar, det vill säga ha ett högt klimatavtryck till följd av högre inkomst men samtidigt mer miljömedvetenhet. Fortsättningsvis är det viktigt att ha i åtanke att intressekonflikter kan förekomma, dels mellan byggherrar, kommun eller andra externa aktörer som potentiellt kan föranleda mutor eller dylikt.

Tack

Tack till alla som har möjliggjort genomförandet av denna studie. Ett stort tack till min handledare, Carl Dalhammar. Tack till Matilda Jarbin och Jens Thulin från Godsinlösen, för er medverkan och feedback under studiens process. Jag vill även tacka samtliga respondenter.

Jag vill även tacka Dan Laursen för din evinnerliga uppmuntran. Jag skulle även vilja säga tack till Emilia Sevelius, för samtliga timmar vi har spenderat tillsammans under vårterminen. Tack till min familj och mina vänner för er stöttning.

Slutligen, tack Hanna Bengtsson.

Referenser

- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Stockholm: Liber AB.
- Avfallsdirektivet (2008). Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.
- Bademo, T. (2017). *Förhållandet mellan cirkulär ekonomi oh delningsekonomin studie angående hur SOU 2017:22 och SOU 2017:26 förhåller sig till båda koncepten*. Lunds Universitet: Centrum för miljö- och klimatforskning (CEC).
- Bakker, C., M. den Hollander, E. Van Hinte and Y. Zljstra. (2014). *Products that last: Product design for circular business models*. Delft: TU Delft Library.
- Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Chertow, M.R., (2000). Industrial symbiosis: Literature and taxonomy. *Annual Review of Energy and the Environment*, 25, s.313–337.
- Codagnone, C & Martens, B. (2016). *Scoping the Sharing Economy: Origins, Definitions, Impact and Regulatory Issues*. Institute for Prospective Technological Studies Digital Economy Working Paper 2016/01.
- Cohen, B & Munoz, P. (2015). Sharing cities and sustainable consumption and production: towards an integrated framework. *Journal of Cleaner Production*, 1(11).
- EMF (Ellen MacArthur Foundation). (2015). *Growth within: a Circular Economy Vision for a Competitive Europe*. London: EMAF. Hämtad 13 april från https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/Elle nMacArthurFoundation_Growth-Within_July15.pdf
- EMF (2013). *Towards the Circular Economy Vol. 1: an economic and business rationale for an accelerated transition*. London: Ellen MacArthur Foundation.
- Europaparlamentets och rådets direktiv (2008/98/EG) om avfall
- Europeiska kommissionen. (2010). *Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla*. Bryssel den 3.3.2010 KOM (2010) 2020 slutgiltigt.
- Europeiska kommissionen. (2014). *The urban dimension of EU policies- key features of an EU urban agenda*. Hämtad 31 mars från https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/communications/2014/the-urban-dimension-of-eu-policies-key-features-of-an-eu-urban-agenda
- Europeiska kommissionen. (2015). *Att sluta kretsloppet – En EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin*. Bryssel 2.12.2015COM(2015) 2020 slutgiltigt.

- Europeiska kommissionen. (2016) *Europeisk agenda för delningsekonomi*. Hämtad 21 april från <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A52016DC0356>
- European Kommissionen. (2018). *Circular economy*. Hämtad 22 april från https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/circular-economy_en
- Fejes, A. & Thornber, T. (2012). Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. I Fejes, A. & Thornberg, R. (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (13-37). Stockholm: Liber AB.
- Fielt, E. (2013). Conceptualising Business Models: Definitions, Frameworks and Classifications. *Journal of Business Models*, 1(1), 85-105.
- Frenken, K., & Schor, J. (2017). Putting the sharing economy into perspective. *Environmental Innovation And Societal Transitions*, 23, 3–10.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N M.P. & Hultink E.J. (2017). The Circular Economy A new sustainability paradigm? *Journal of Cleaner Production* 143(1), 757–768.
- Intercon. (2010). *Recycling Vs. Upcycling: What is the difference?* Hämtad 7 maj från <https://intercongreen.com/2010/02/17/recycling-vs-upcycling-what-is-the-difference/>
- Joyce, A. & Paquin, R-L. (2016). The triple layered business model canvas: A tool to design more sustainable business models. *Journal of Cleaner Production*, 135, 1474-1486.
- Korhonen, J., Nuur, C., Feldmann, A. & Eshetu Birkie, S. (2018). Circular economy as an essentially contested concept. *Journal of Cleaner Production*, 175, 544-552
- Lewandowski, M. (2016). Designing the business models for circular economy - Towards the conceptual framework. *Sustainability*, 8 (1), 1-28.
- Lieder, M., & Rashid, A. (2016). Towards circular economy implementation: a comprehensive review in context of manufacturing industry. *Journal of Cleaner Production*, 36-51.
- Löbbers, J., Von Hoffen, M. & Becker, J. (2017). *Business Development in the Sharing Economy: A Business Model Generation Framework* i 2017 IEEE 19th Conference on Business Informatics (CBI). Thessaloniki: IEEE.
- Malmö Stad. (2015). *Hållbarhetsstrategi för Sege Park*. Hämtad 3 mars från <https://malmo.se/download/18.76b7688614bb5ccea094934e/1491305596575/6047+Sege+Park+Hållbarhetsstrategi+150203.pdf>
- Malmö Stadsbyggnadskontor. (2015). *Planprogram Sege Park: Hållbar spjutspets i en gammal kulturmiljö*. Hämtad 12 februari från <https://malmo.se/download/18.76b7688614bb5ccea094934d/1491305596584/6047+Sege+Park+Godkänt+150212.pdf>
- Malmö Stads fastighetskontor. (2016). *Markanvisningsprogram för Sege Park*. Hämtad 3 mars från <http://docplayer.se/39655543-Markanvisningsprogram-for-sege-park.html>

- Malmö Stad. (2017). *Planbeskrivning av Sege Parks område*. Hämtad 11 april från <https://malmo.se/download/18.4cc94c3815be8cd0d0b2649/1494574003039/Dp+5455+Planbeskrivning+Granskning.pdf>
- Malmö Stad. (2019a). *Om Sege Park*. Hämtad 11 april från <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering--strategier/Utvecklingsomraden/Sege-Park/Om-Sege-Park.html>
- Malmö Stad. (2019b). *Detaljplan och planprogram för Sege Park*. Hämtad 11 april från <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering--strategier/Utvecklingsomraden/Sege-Park/Planer-for-Sege-Park.html>
- Malmö Stad. (2019c). *13 aktörer bygger Sege Park*. Hämtad 11 april från <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering--strategier/Utvecklingsomraden/Sege-Park/13-aktorer-bygger-Sege-Park.html>
- Naturvårdsverket. (2015). *Textilåtervinning: Tekniska möjligheter och utmaningar*. Bromma: Arkitektkopia AB.
- Naturvårdsverket. (2016). *Miljömålssystemet*
- Naturvårdsverket. (2019a). *Temaområde hållbar konsumtion och produktion - En arbetsrapport framtagen inom ramen för den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen 2019*. Stockholm.
- Naturvårdsverket. (2019b). *EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi*. Hämtad 18 april från <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Cirkular-ekonomi/>
- Osterwalder A. & Pigneur, Y. (2009). *Business model generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers and Challengers*. John Wiley & Sons, Inc: New Jersey.
- ReTuna. (Utan år). *ReTuna Återbruksgalleria*. Hämtad 2 maj från <https://www.retuna.se/start>
- Rockström, J., W. Steffen, K. Noone, Å. Persson, F. S. Chapin, III, E. Lambin, T. M. Lenton, M. Scheffer, C. Folke, H. Schellnhuber, B. Nykvist, C. A. De Wit, T. Hughes, S. van der Leeuw, H. Rodhe, S. Sörlin, P. K. Snyder, R. Costanza, U. Svedin, M. Falkenmark, L. Karlberg, R. W. Corell, V. J. Fabry, J. Hansen, B. Walker, D. Liverman, K. Richardson, P. Crutzen, and J. Foley. (2009). Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecology and Society* 14(2): 32-48.
- Scaraboto, D. (2015). Selling, Sharing, and Everything in Between: The Hybrid Economies of Collaborative Networks. *Journal Of Consumer Research*, 42(1), 152- 176.
- SFS. 2014:899. *Lag om riktlinjer för kommunala markanvisningar*. Stockholm: Finansdepartementet SPN.
- SOU 2017:22. *Från värdekedja till värdecykel: så får Sverige en mer cirkulär ekonomi*. Stockholm: Erlanders Sverige AB.

- SOU 2017:26. *Delningsekonomi: På användarnas villkor*. Stockholm: Elanders Sverige AB.
- STPLN. (Utan år). *STPL*. Hämtad 2 maj från <https://stpln.org>
- Svenska FN förbundet. (Utan år). Globala målen för hållbar utveckling. Hämtad 3 maj från <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>
- Thornberg, R. & Forslund Frykedal, K. (2012). Grundad teori. I Fejes, A. & Thornberg, R. (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (13–37). Stockholm: Liber AB.
- Toro-Jarrin, M-A., Ponce-Jaramillo, I-E. & Güemes-Castorena, D. (2016). Methodology for the of building process integration of Business Model Canvas and Technological Roadmap. *Technological Forecasting and Social Change*, 110, 213–225.
- Tengbom. (u.å.). *Kikås Upcycling-galleria: Återbruk och cirkulär ekonomi i Mölndal*. Hämtad 20 maj från <https://tengbom.se/projekt/kikas-upcycling-galleria/>
- Ünal, E., Urbinati, A. & Chiaroni, D. (2019). Managerial practices for designing circular economy business models. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 30(3), 561-589.
- Växjö kommun. (2015). *Avfallsplan för Växjö kommun 2015–2020*. Hämtad 2 maj från https://www.vaxjo.se/download/18.313cf36515d1bde9ee3214a6/1499862513030/Avfallsplan_webb.pdf
- Williams, J. (2019). Circular cities. *Sage Journals*, 11(2), 423.

Bilaga 1

Intervjuguide till byggherrar.

Projektplanering

- Hur långt har ni kommit i planeringen av er byggnad samt ytan som är avsedd för CE?
- Vilka delningsfunktioner/tjänster hade ni tänkt att implementera i er facilitet?
- Beskriv det praktiska genomförandet av att implementera CE i er facilitet?
 - Har ni tänkt ta in samarbetspartners för just den specifika delen?
 - Tänker ni anställa någon?
- Hur mycket yta har ni tänkt att avsättas till CE?
- Tänkte ni lägga avgiften för delningstjänsterna på hyran eller att det kostar när man vill använda sig av tjänsterna?
- Vad krävs för att byggherrar ska samordnas och, vilka hinder och intressekonflikter finns det i att utforma en ny stadsdel som baseras på delningslösningar?
- I planeringsstadiet av ett nytt bostadsområde, vilka förutsättningar är viktiga för att bostadsområdet ska kunna inkorporera delning och cirkulära affärsmodeller?
- Vad tror ni är viktigt i planeringsstadiet för att Sege Park ska kunna få en välfungerande delningsekonomi?

Ekonomiska förutsättningar

- Vad har ni räknat med för budget för att implementera CE i era byggnader?
 - Vad får det kosta att driva när det väl är igång?
 - Är tanken att det ska gå med vinst?
- Hur ser ni på att samarbeta med externa parter för att möjliggöra välfungerande CE aktiviteter? Vilka samarbeten hade varit intressant för er?
- Finns det intresse för er att sammanstråla er delningslösningar med våra och förlägga dessa i B14 och därmed frigöra yta som ni kan använda till annat?
- Var kan vi bidra med värde för er i detta projektet? Dvs vad skulle ni värdesätta att Byggnad 14 innehöll?

Hållbarhet

- Vad upplever ni för svårigheter med att implementera mer delningslösningar och cirkulära affärsmodeller i era projekt och verksamhet? - Det är inte ekonomiskt försvarbart.
- Ser ni att det finns kopplingar och synergieffekter i ert generella hållbarhetsarbete i andra projekt och ert arbete med delning och cirkulär ekonomi? /Ser ni att det finns ett värde för er att utgå från cirkulära affärsmodeller i ert generella hållbarhetsarbete? Om ja, vilka då?

Delningsekonomi

- Vad är anledningen till att ni ville börja bygga i Sege Park?
- Vad tyckte ni om att cirkulär ekonomi var en del av markanvisningstävlingen?
- Nu när ni har vunnit markanvisningstävlingen, vad är er inställning till delningskonceptet i Sege Park?
- Vad är er inställning till delningskonceptet generellt sett i ert bolag?
 - Jobbar ni med det? Om ja, hur?
- Hur tror ni att CE präglar en stadsdel?

Målgrupp och användarna

- Vilka tror ni kommer att bo i er facilitet i Sege Park?
- Vilken roll spelar era framtida användare i utformandet av delningsfunktionerna?
- Vad tror ni att människor vill dela?

Bilaga 2

Intervjuguide till delningsverksamheter.

Bakgrund

- Berätta hur det började
- Vem är användaren av era tjänster?

Delningsekonomi

- Hur har attityden och beteendeförändringen sett ut över tid tycker du? Hur har den utvecklats? Vad är anledningarna till att den har utvecklats?
- Var ser du att delningsekonomi och cirkulärekonomi har större potential än andra? Vilka förutsättningar är viktiga?
- Vad är den tänkt att innehålla?
- Vad är viktigt i utformandet av den nya återbruksgallerian?

Verksamheten

- Hur ser intresset ut för studiebesök, uthyrning av lokaler, workshops, föreläsningar?
- Vilket av era koncept är mest populära?
- Hur många besökare har ni?
- Vem jobbar hos er?
- Vad kommer göra återbruksgallerian välfungerande? Vilka strategier finns för att få gallerian att fungera?
- Vilka förutsättningar ser du är viktiga för att få gallerian att bli långsiktig?
- Vilka samarbeten finns?
- Vem är målgruppen? Framtida kunden?
- Vad ska vara lockbetet för personer att komma dit?

Finansiering

- Hur finansieras er verksamhet?

- Vad är lönsamt och vad är det inte? Vilka verksamhetsdelar stjäl mest pengar och vilka gör det inte?
- Prata om att det ska skapa arbetstillfällen och att det ska bära sig själv. Var ser du att potentialen för att uppnå bärkraft är större än andra?
- Finns det ett intresse för att betala för era tjänster? Och vem är det som oftast är villiga att betala för det?
- Är den kommersiell eller bidragsberoende?